

ЮНАК

РІК
число
II

1918-1964

Зміст

Сторінка

- 1 З гаври Старого Вовка
- 1 Історичний календар
- 2 В. М.: Листопадове
- 3 Визначні сучасні українці
Л. і Ю.: Проф. д-р О. Тисовський-Дрот
- 4 Ларка: Григорій Китастих
- 5 Дрот про свої юні роки
- 6 Гутірка Старого Вовка
- 8 Хто ж то там іде і перед веде
- 8 Гутірка Деді Юрка
- 9 Л. С.: Передхристиянська віра України
- 13 О. Степовий: Дажбожа кара
- 14 Є. Ващук: Як це виглядало з Готурового лету
- 15 Молоде перо
Гурток "Жолуді": Пластовий Листопад
З. Кушпета: Перша стійка
- 16 О. Пеленська: Пропаше щастя
- 16 Дуб: Подорож у простори
- 17 27 червня 1964 р. у Вашингтоні
- 18 Друг Крук: Куток старшого юнака
- 20 Подруга Оля: Пластункам на вушко
- 21 Спорт: Залізний бігун
- 22 Еха: Легкоатлетичні першості УСЦАК
- 23 Пластунки Канади у Вашингтоні
- 24 Н. Іщук: Пластова геометрія
- 25 Наша хроніка
- 25 Цікаве з природи: Незвичайні повітроплавці
- 26 З науки і техніки
- 26 Наші переможці
- 27 Загадки і розгадки
- 28 Від адміністрації

При виданні цього числа співпрацювали мистці-ілюстратори: ст. пл. Т. Геврик, СМ; С. Лада; ст. пл. Я. Козак, ЧМ; Н. Мудрик-Мриц; Б. Певний; пл. сен. В. Пилишенко, Ч-ць; Технічне оформлення і наліпка: пл. сен. Я. Еліїв.

▲ На обкладинці: один з кам'яних левів перед входом до Львівської ратуші та герб міста Львова.

ЮНАК

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Видає Головна Пластова Булава. Уповноважений для справ "Юнака" — пл. сен. Юрій Пясецький, ЛЧ. Редагує Колегія. Головний редактор — пл. сен. Л. С. Онишкевич, СМ; технічне оформлення — ст. пл. М. Баб'юк, СМ; Головний адміністратор — пл. сен. О. Тарнавський, ЛЧ; заступники адміністратора — пл. сен. С. Гела, Ч-ць.

Річна передплата за 10 чисел: США і Канада — 4.00 дол., Австралія — 1.10.0, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Велика Британія — 1.0.0, Німеччина — 10 н.м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа у США і Канаді — 50 центів.

Редакція застерігає собі право: виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані до друку матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Усі статті, дописи, розгадки тощо прохавемо слати на адресу редакції:

У справах передплат і оголошень звертайтеся до адміністрації.

Mr. L. S. ONYSHEVYCH
180 Franklin Cor. Rd.
Nassau Garden Apts. L 19
Trenton, N.J., 08638, U.S.A.

Адреса адміністрації:
YUNAK MAGAZINE
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ontario, Canada

З НАМ СТАРО

Вовк

Дорогі Подруги й Друзі!

Велике вдовolenня справляєте Ви мені! Майже щодня приносить мені пошта листи від Вас: чи то розгадки загадок, чи виповнені анкети, чи цікаві дописи, репортажі з таборів, власні твори, чи лиш звичайні листи... Цікаво читати їх. Приємно мені містити Ваші дописи, Ваші твори, Ваші листи в нашому «Юнаку». І тепер вже немає найменшого сумніву, що «Юнак» — це журнал самого таки юнацтва, а не лиш для юнацтва! Так має бути: наш юнацький журнал має давати нам усім змогу брати участь у пластовому видавничому ділі, пробувати свої письменницькі чи журналістичні сили...

А тепер ще слово до Тебе, Юначе, який дотепер ніколи не написав до мене — так, до Тебе! Не ховайся в куток, нічого Тобі не може. Всі Тебе бачать — не соромно Тобі? Дивись, скільки Твоїх друзів і подруг пише до свого журналу! А чому не Ти? Чи Ти думаєш, що Ти гірший від них, що Ти того не зумієш? Ааааа... Так не можна! Треба вірити у власні сили. Якщо Твої друзі вміють писати, то може й Тобі вдасться? Спробуй!

Це наше число «Юнака» присвячене пам'яті Листопадового зриву і взагалі визвольним змаганням нашого народу.

Ваш Старий Вовк

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 1. 11. 1918 р. Листопадовий зрив. Українські війська зайняли Львів.
- 1. 11. 1944 р. помер у Львові митрополит Андрій Шептицький.
- 6. 11. 1912 р. помер композитор Микола Лисенко.
- 20. 11. 1917 р. третій універсал Української Центральної Ради про самостійність Української Держави.
- 21. 11. 1921 р. більшовики розстріляли під Базаром 359 українських вояків

Мов перший грім з небесної аркади,
Що шле землі розмаю ніжний день,
Пройшло над краєм Перше Листопада
Каскадом волі, радості й пісень.

І в кожному домі вирости фронтони,
Здійнявсь, завирих, помолодшав Львів,
Коли струснув його гранітне лоно
Ритмічний крок маршуючих стрільців.

Стрілецький спів! ... А з ним світліші мури
І сонце в барвах Княжої гори,
Гудуть дзвіниці срібно-сиві Юра,
І чутно їх в найдальшому дворі.

Прокинувся Чортків, Галич, Коломия,
Тернопіль, Збараж — до Дністра - ріки
Лунають дзвони, листопад леліє,
Ідуть, ідуть і йдуть січовики.

А їм назустріч пісня журавлина
Несе привіт крилатий з-за Збруча,
Співзвучний шум безкрайної рівнини,
Нестримний лет відвічного клича.

То клич Дніпра, то сила Ненаситця,
Осанна круч, лиманів, міст, станиць,
То Лаври дзвін з далекої столиці,
То голос Володимира дзвіниць.

І встане він, мов ранку зідх духмянний,
З розмайним співом гір, степів і рік
Наш гордовитий край князів-гетьманів,
Щоб вічним квітом квітнути по вік!

То тріумфальна рокотинь Софії
І велич днів, і епос, і бої
Звіщають всім, що чином стала мрія,
Про край воскреслий відомлять край.

І в дню осіннім зеленіють луки,
І, наче в травні, кожний квітне сад,
Сьогодні міцно і сердечно руку
Потис, як брату, Січню Листопад...

... Хай спомин це ... А край — нехай руїна,
Та в серці в нас ніколи не вмира
Ні ореол відвічної України,
Ні дух цілющий рідного Дніпра.

І ми — замкнуті в чужинні гради —
Стійкі, незломні, віримо в одне —
Ще прийде день і Січня й Листопада,
Свою огненну руку простягне.

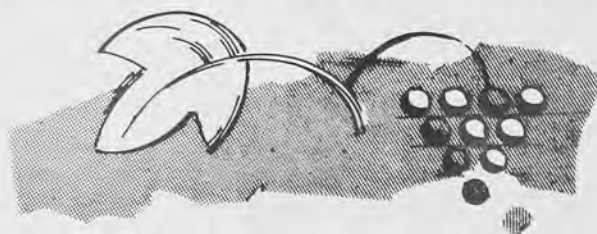
І оживе Богдан, а в Львові Княжі Леви,
І проти стягу молота й серпа
Підуть у бій із тризубом сталевим
Нашадки Січі — вояки УПА.

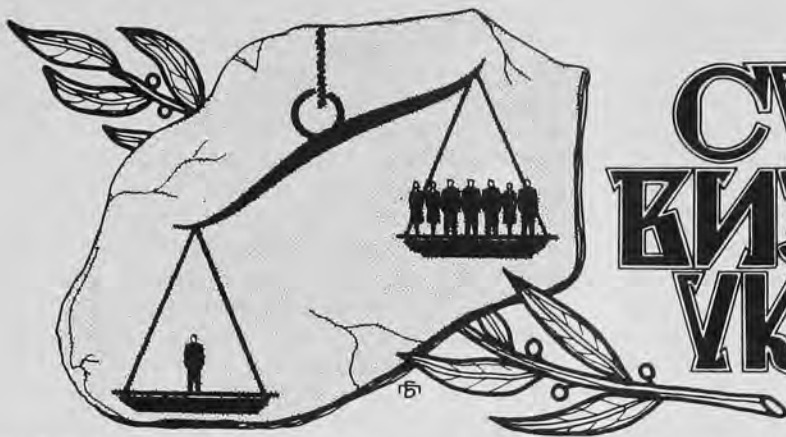
І знов заллється дзвонами Софія,
Печерськ і Лавра, Володимир, Юр,
Від граду Льва по Златоверхий Київ
Сколише землі перегук бандур.

Дрот:

«Не лякайтеся заміту елітарності і не переганяйтеся кількістю членів з іншими організаціями, а дбайте, щоб ставали ними тільки ті, що гідні ними зватися. Наше завдання — підготувати кадри енергійних, характерних, розумних, ділових і відповідальних українців. Ми мусимо змагати, щоб понад усі дискусії і виміну думок була поміж нашими членами однозгідність у справах, що торкаються нашої нації».

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

ГРОМАДСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАЦЯ

**Професор
д-р Олександр ТИСОВСЬКИЙ-ДРОТ**

Ті, що були на Ювілейній Пластовій Зустрічі в 1957 р. на Пластовій Січі в Канаді, мали нагоду бачити нашого Дорогого Основоположника Пласту — Дрота. Він приїхав був тоді на наш континент з Австрії, де живе постійно в її столиці Відні, від 1944 року.

«Висока, без уваги на поважний уже вік, струнка постать, з високим чолом мислителя, спокійний, безпосередній погляд очей і часто усміхнене, погідне обличчя — ось таким бачимо його, нашого ідеологічного Батька, Учителя і Приятеля.

Він, що стояв від першої хвилини при Пласті, був і є для всіх провідників зразком і помічником. Кожному давав дружню пораду, завжди ставався усі проблеми розв'язувати у справді пластовому дусі — без пристрасти, спокійно і з тактом, уступаючи волі більшості компетентних пластових чинників» — писала про нього в сімдесятиліття з дня його народження (8 серпня 1886 р.) пл. сен. О. Кузьмович.

В час, коли в Україні на початку цього століття пробуджений до нового життя український нарід сприймав і усвідомлював собі необхідність створити власну, незалежну державу, без якої вільний і всебічний розвиток рідної культури неможливий, наш Дрот, який був тоді ще студентом університету, побачив книжку Бейден-Пауелла і зацікавився ідеєю скавтингу. Йому стало ясно, що без якнайбільшої кількості ідейної, здорової і характерної молоді нам української держави не здобути.

«Я був захоплений ідеєю Бейден-Пауелла» — згадує він. «У мойй уяві я вже малював собі, яку велику гру можна буде за цим зразком зорганізувати серед української молоді... Подумав я собі, що так, як було зі мною, кожний хло-

пець рветься до цікавих для буйної уяви зайнять, що нагадують і військо, і життя індіан, і повісті Верна, подорожі, винаходи і стеження за способом Шерлока Голмса, — а одночасно і до високоетичних законів колишнього лицарства і т. д....»

І так, з думок і плянів одної людини розвинулася наша велика молодецька пластова організація. Перші спроби, сходини й зайняття почалися восени 1911 р., тобто п'ятдесят три роки тому, а 12 квітня 1912 р. відбулася пластова присяга першого правильно зорганізованого гуртка.

Як добре розпалена ватра, запалала пластова ідея в серцях тодішньої молоді. В 1912 році вийшла перша книжечка-брошура «Пласт», у якій Дрот з'ясовує в загальному пластову ідею і дає перші практичні інструкції, як започаткувати і вести пластову роботу. В 1917 р. Дрот стає головою «Головної Пластової Ради», яка в 1919 р. приймає назву «Верховної Пластової Ради». В допомогу йому стає до пластової праці його рідний брат Степан, що організував провідний осередок Пласту та вів редакцію журналу «Молоде Життя».

Почався буйний розвиток Пласту, який спонукує нашого Основоположника написати більший пластовий посібник п. з. «Життя в Пласті», який без огляду на важкі умови і брак фінансових засобів появився друком 1921 р. і став «пластовою євангелією», на якій ґрунтувалась тоді і стоїть тепер уся пластова праця. Коли в 1945 р. відновлено Пласт поза межами рідної землі, брак цього посібника давав себе глибоко відчувати. Тільки аж в 1961 р. змогли пластуни здобути на друге, поширене і доповнене видання, яке своїм змістом і оформленням може сміло рівнятися з найкращими посібниками для юнацтва організацій скавтського типу інших народів.

В 1924 р. польська влада, в наслідок небезпечної для неї пластової діяльності Дрота, переносить його на вчителя до польської середньої школи. Все ж таки вже 1925 р. Дрот повертається знову до активної діяльності як заступник голови Верховної Пластової Ради, проф. Северина Левицького (Сірого Лева), і залишається у провіді Пласту аж до його розв'язання в 1930 р.

Однак зв'язків і морального авторитету Дрота серед пластунів не зірвали ні заборона Пласту, ні воєнні і післявоєнні події. Він завжди стояв у близькому контакті так із сл. п. Сірим Левом, як і тепер постійно листується з куренем УПС ім. Степана Тисовського (передчасно помершого його улюбленого брата) та з чільними членами пластового проводу і є **для всіх нас сучасним найбільшим пластовим авторитетом.**

Про нашого Основоположника Дрота писав сл. п. Начальний Пластун Сірий Лев: «Це людина, що не тільки належала до першого гурту творців Пласту, але теж була **автором виховного пластового пляну** для нових поколінь. Від перших початків нашої організації він є з нами в щасті і в горі, є безупинним працівником у Пласті, а що найважливіше, він, як добрий учитель, є завжди для нас **прикладом непохитного пластового характеру.**»

Але не тільки у ділянці ідеології і організованому житті українського Пласту проявив себе Дрот як сучасний визначний українець.

Він, здобувши з відзначенням звання доктора природничих наук на львівському університеті в 1910 р., був довгі роки **незабутнім і улюбленим педагогом-учителем і виховником** великої кількості випускників середніх українських, а то й польських шкіл.

У добі другої світової війни д-р Олександр Тисовський стає **професором зоології на львівському університеті**, а опісля займається теж науковою працею на університеті у Відні.

Свою визначну громадську діяльність проявив він ще перед 2-гою світовою війною, будучи **членом проводу «Товариства Охорони Дітей і опіки над Молоддю»**, при якому формально, як його секція, існував Пласт.

У останніх роках Дрот знову активізується у громадській роботі і стає **головою «Української Санітарно-Харитативної Служби» в Австрії**, виконуючи до сьогодні, як її провідник, другий головний обов'язок пластуна: допомогти ближнім.

Але найбільша радість для нього, коли він може спостерігати висліди своєї пластової роботи: розвиток і справжню пластову поставу нових поколінь української молоді. Пам'ятаємо добре, як він радів на вид тисячі учасників Ювілейної Зустрічі у 1957 р. та спостерігав бистрим оком стан нашої організації в час свого побуту в країнах нашого поселення, або як радісно зустрів він відновлення нашого журналу «Юнак». Він радіє усіма додатними виявами пластового життя, але й боліє та перестерігає, коли побачить наші недотягнення чи помилки.

Ще замолоду Дрот **любив «пробувати пера»**, писав вірші, а навіть і драму — «на те, щоб дати вислів своїм думкам», як він згадує. Друга частина пластового гимну і віршований пластовий обіт — це твори Дрота.

Написав він безліч коротких статей і напрямних для пластової праці, які, зібрані разом, творили б, може, ще один том «Життя в Пласті», але вже не для юнацтва, а для пластових

провідників.

В уривку одного з його маловідомих творів, який друкуємо у цьому числі «Юнака», наш Дрот цікаво згадує юнацькі переживання та розказує про свого брата Степана. Думаємо, що цікаво буде нашим читачкам і читачам познайомитись із цим твором.

Тож, нав'язуючи до тих осінніх місяців 1911 року, коли почались пробні сходи перших пластових юнаків, містимо цю коротку спробу характеристики найдорожчого кожному пластовому серцю визначного сучасного українця: **ІДЕОЛОГА, ПЕДАГОГА, УЧЕНОГО, ОРГАНІЗАТОРА і НЕВТОМНОГО ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА** — та бажаємо йому кріпкого здоров'я і дальших успіхів у його багатогранній праці.

ЛІУ

ГРИГОРІЙ КИТАСТИЙ

Саме слово бандурист звучить для нас якось романтично, правда? У своїх імпозантних історичних одягах також так виглядає і наша капеля бандуристів з Дітройту. Її історія довга і цікава. Ще в 1941 році мистецьким керівником Української Державної Капелі Бандуристів був

Григорій Китастиий, який виїхав з нею в турне по Європі. Так відтоді капеля їздила з концертами поза межами України. Після війни сталим

осідком капелі були США, звідки вона виїздила в турне по Канаді і Європі.

Григорій Китастих родом з Полтави, де він закінчив Полтавський Музичний Технікум як диригент хору. Після того він закінчив також студії на хормайстра опери та диригента народної і духової оркестр. Спочатку він був капельмайстром в київській піхотній школі, а потім став концертмайстром, другим диригентом і мистецьким керівником Державної Капелі Бан-

дуристів.

Довгий час Григорій Китастих був керівником і душею капелі. Він співпрацював з диригентом Володимиром Божиком, який деякий час був диригентом капелі. Григорій Китастих є одночасно знайомий композитор багатьох українських пісень. Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка виконує багато його композицій і багато творів. Тепер наш мистець живе в Чикаго, США.

Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка в Дітроїті

ДРОТ ПРО СВОЇ ЮНІ РОКИ

В 1912 році, році заснування Пласту, мав я 26 років життя, з того пів року служби гімназійного суплента, тобто заступника вчителя. Душею став я вчителем дуже рано, ще в якому 7-му році життя, коли почав мати до діла зі школою. Мабуть, здивився я на свого батька, що, як середньошкільний професор, тішився великою повагою, пошаною й любов'ю як серед ближчої і дальшої родини, так і в усіх, що його знали. Я був наймолодший у родині. Дуже не любив я (хто це любить?) давати себе менторувати іншим. Нагоди до цього було чимало. Над собою мав я, крім батьків, ще трое старших рідні, з яких кожне було свого роду самозванчим виховником, практикуючим на мені. Тут і там я, очевидно, робив щось незручно і наражувався на гостру критику. Ліпше, як давати себе повчати, а то й ганити, що ображало мою амбіцію, я волів тихцем приглядатися, роздумувати і плянувати, як мені робити, щоб не наражуватися на закиди. Спочатку єдиною моєю обороною був спазматичний рев, що аж не ставало віддиху. Цей мій протест, якщо йшло про справу, в якій я не мав ніякої рації, долав своєю невблаганною послідовністю мій найстарший брат, покійний Степан, преспокійним вирішенням: «Нехай реве! Сказано: не вільно — і кінець на тому!» Цього фронту я не міг проломити, а проти Степана ніхто не давав помо-

чі, тому згодом я у виявах своєї волі став обережніший. Врешті таки набрав довір'я до завжди справедливих вирішень і поведінки Степана, а вкінці він став для мене непомилним авторитетом. Його всі хвалили й шанували, і я сподобав собі піддаватися його «ласкавій» опіці. Катастрофою і нещастям стало мені згодом його невдоволення з того чи іншого мого промаху. Ці випадки тямлю по нинішній день. Він не сварив, не лаяв, не бив, лише, гнівний, лишив мене собі самому, наче б казав: не заслужив ти, щоб я тобою займався. Ця невисловлена, а лише здогадна заява ображала мене і завжди була для моєї амбіції великим, болючим ударом.

Задивлений в нього, я намагався своїм дитячим умом скласти собі якийсь примітивний кодекс, а далі навіть рід світогляду, якими засобами можна б його вдовольнити. Його, тобто Степана. Коли прийшов час, Степан мусів піти до війська. Не помогли мамині плачі, і найстарший, найлюбіший син пішов у рекрути. Але він був створений на вояка. У своєму однорічницькому мундирі виглядав мені, як генерал: все було на ньому як з голки, чисте, лискуче, а постава — просто на «струнко». Не нарікав ніколи на якісь невідгоди, на давячу дисципліну, на якісь прикrostі в службі, був, як кажуть, у своїй стихії. Всі товариші і старшини любили його за його вояцьку товариськість і дисциплінованість. Як правник, остався у військовому судівництві. В ступні капітана пішов на першу світову війну, скінчив її у ступні майора-авдитора, подарував відтак всі свої речі своєму воякові-джурі (який без цього благословляв його за весь час служби при ньому), а сам віддав себе

на службу Українській Галицькій Армії. В УГА призначено йому ступінь підполковника-авдитора. Коли ж УГА перестала існувати, волів лишитися без ніяких засобів до життя, а не присягати новому наїзникові. До краю зубожілий, на марненській посаді у своїх, серед важких політичних умов взявся зберігати Пласт перед розвалом.

Отже був покійний Степан мені, ще дитині, а пізніше хлопцеві, зразком, за яким я слідував, і в якому я бачив втілений ідеал людини. Він був вояк, був на тодішні часи змагуном (грав у сітківку, фехтувався, їздив гарно на совгах, мандрував), знав німецьку і французьку мови, дуже добре грав шахи, грав добре на скрипці, рисував, був начитаний, розумний! У всьому тому він навчав мене, був моїм інструктором і виховником — без моралізування, але діяв собою, як зразком доброго виховання. У хаті, будиши хлопцем, не чув я ні від кого ніколи непристойного слова. Сестра була в пошані в усіх, перша по мамі. Навіть у гніві не вживав ніхто з нас нечемних слів, які, зрештою, були загалом незнані в нашій родині. Покійний Степан не терпів навіть сліду грубої мови, коли, наприклад, бувало, що я, несвідомий значення якогось слова, приносив таке від товаришів забави. Цим я

зраджував себе, що проти заборони все таки бавився з дітьми вуличного виховання.

А гралась ми у здобування твердинь (якогось горбка), в засідки і поривання білих індіанцями і відбивання їх тощо, при чому раз стріла з лука влучила мені в око. Фантазія була в мене досить буйна, бо я зачитувався індіанськими оповіданнями про «Шкіряну панчошу», «Останнього могіканця», «Лісового бігця», а далі романами Жюль Верна і багатьма описами різних пригод, подорожей, винаходів тощо. Я будував кораблі, витинав з паперу вояків, індіанців, козаків до мого скринькового театру, переробляв зіпсуті електричні дзвінки на телеграфічні апарати, збирав комахи, мінерали, збудував мікроскоп, витинав пилочкові роботи, улаштував вітари і правив Богослуження і так далі без кінця. Я грався сам з собою, з моєю уявою. Згодом, все таки ще штубаком, почав я писати — покищо для себе — наукові твори, напр., «Підручник геології», далі «працю» про найдений серед опалового вугілля дивний для мене камінь. Пізніше почав я вже філософувати, м. і., на тему «якими люди повинні бути, щоб було добре на світі», — а думав, очевидно, про мій ідеал, про брата Степана.

(За журналом «Пластовий Шлях»)

Недавно відвідав я знову нашу домівку і зустрів там юнацтво, що з ним я вже давніше розмовляв. Про це писав я в 2-ому і 3-ому числі «Юнака» з цього року. Наші юнаки і юначки сприйняли мою появу веселим гомоном і, обступивши мене довкола, привітали окликом: «Ого! Появився Старий Вовк!» «Щось, мабуть, з лісу нагнало його до нас!» «Певно почне нам знову говорити про сильну волю!»

Певно, що так — кажу я. — Я маю «сильну волю» і бажання знову з Вами поготорити.

А про що саме тим разом? — питають. — Бачите, — кажу, — цікаво мені знати, чи святкували Ви всі цього місяця наше визначне свято.

Так, так — каже наймолодший з них Юрко. — Під церквою був бенкет! — Ні, не те — перебив йому старший за нього Роман. Був «галовін», Друже. Я передягнувся за Елвіса Преслі. — Ой, щось таке згадуєш, — перекинула веселий загальний сміх Наталка. — Старому Вовкові не про такі свята треба говорити. Ви, Друже, певно, думаете про 1-ше листопада. Але скажіть, чому ми маємо завжди такі сумні свята, а другі святкують «галовіна» і мають ін-

ші веселі речі?

Правда, Наталко, — кажу, — я думав про не свято. Я був на ньому і чув, як промовляв до Вас друг станичний. Це зовсім не було сумно. Він сказав, що ми згадуємо той день, коли наш народ в Галичині піднявся до свободного життя і взяв державну владу в свої руки. То ж була радісна, велика і світла подія, а не сумна, як це ти кажеш, Наталко!

Так, Друже — обстоювала своє Наталка — але потім нам не вдалося, нас перемогли поляки, і тепер ми мусимо правити панахиди та співати «Вічная пам'ять» — а це сумно!

О — кажу я на це — навіть коли б ми були й перемогли, то співали б «Вічная пам'ять» тим, що своє молоде життя віддали, щоб вибороти волю, своєму народові. Але скажіть, чи Ви знаєте, чому нам цей народний зрив не вдався? — спитав я.

Я знаю, — обізвався Роман. — Говорив про це один старший пан сотник. Казав, що не стало набовів, що не було досить українського війська, що українцям тяжко було воювати у великому місті, і що не всі українці були «вірні Україні».

От бачиш, Романе, це була одна з найважливіших причин нашої невдачі.

Друже, а пластуни були вірні? — спитався знову Юрко.

Так, Юрку, — кажу я, — хоч Пласт був тоді дуже молодогою організацією, то старші пластуни пішли добровільно до Української Армії, а молодші теж помагали, як лише могли: переносили вістки через ворожий фронт, працювали при старших, як післанці, телефоністи, пластунки допомагали по лікарнях, доносили їжу, а навіть з крісами в руках боролися побіч своїх братів і друзів. Справжні, добрі пластуни завжди були, є і будуть вірні Україні, навіть якщо їм мусіли жити далеко від рідної землі.

Друже — вмішався до розмови один із

старших юнаків, якого імені я ще не встиг дізнатися, — ми тут за морем, і не можемо нічого такого зробити. Я навіть чув, як старші сперечалися і казали, що ми тут України не збудуємо.

Певно, що тут ми не можемо збудувати власної держави, — згодився я. — Ми навіть цього не бажаємо, бо Україна може бути тільки на наших рідних землях. Однак вірними цілій українській спільноті можемо ми бути і тут, і це наше велике щастя. Влада країн нашого теперішнього поселення не тільки не забороняє, але навіть заохочує нас до цього.

Друже — завважив Роман — наш учитель казав у школі, що ми тепер американці, або канадці, а не українці, як були наші батьки.

Романе — пояснив я йому — він думав про те, що ми тепер **громадяни**, тобто члени американської чи канадської держави, а наші батьки давніше були громадянами України, або держав, які окупували частини нашої землі. Але так Сполучені Штати Америки, як і Канада складаються з мешканців різних етнічних груп, тобто частин різних народів, що добровільно творять спільну сильну державу для взаємної користі і добробуту. Найчисленнішою є тут англомова група (англійці, валійці, шотландці і ірландці), але є ще дуже багато інших менших груп, з яких складається населення наших країн поселення. Усі вони ставали і стають в обороні своїх матірних країн, особливо коли вони здобували свою незалежність і свободу. Так першим президентом відновленої польської держави в 1918 році був американець польського

роду, славний на весь світ мистець-п'яніст Ігнаци Падеревскі. Другим президентом Польщі був також емігрант, громадянин Швейцарії професор хемії Ігнаци Мосьціцкі. Польський генерал Галлер зорганізував цілу армію з вояків — громадян США, Канади, Франції і ще інших держав. Це його військо, модерно озброєне і випосажене, прийшло до Польщі та допомогло їй перемогти нашу Українську Галицьку Армію. Подібне було й з ірландцями, а зокрема з жидами, які на своїй старинній території, яку від довгих століть замешкували в великій більшості араби, створили ізраїльську державу, майже виключно силами емігрантів, розсіяних по цілому світі, що були громадянами різних держав.

Тож і ми мусимо бути готові, щоб тоді, коли буде відповідна нагода, могли допомогти країні наших дідів, прадідів і нашої, нам Богом призначеній землі, створити вільну незалежну державу. Щоб тільки не повторився тоді другий раз 1-ший листопад, коли то українці, що жили поза межами рідної землі, не мали відповідної сили, значення і спромоги прийти своїм братам з допомогою, так як це зробили інші народи. І тоді не обійдеться без великих зусиль і жертв. Але може, як не ми, то наші нащадки скажуть колись, а історія запише золотими буквами: «Українці розсіяні по цілому світі стали в обороні рідного краю і допомогли йому «засісти у народів вольних колі», як сказав Іван Франко.

І будуть справляти і святкувати річницю свободи та справедливості світу супроти народу, якому тепер «навіть молитись ворог не дасть».

Стало тихо в домівці довкола нас, а одна подруга зв'язкова, що прислухувалася нашій гутірці, засіла до піяна і заграла: «Далека Ти, а близька нам...» — пісню — гімн українців, що живуть поза межами рідної землі. Не всі юнаки вже знали її мелодію і слова, але поволі почали підспівувати собі і ми... мимохіть святкували ще раз 1-ше листопада, але не «формально» з довгими промовами і сумними панaxидами, але зі щирого серця і у веселому піднесеному настроєві.

А я, Старий Вовк, набравши «сильної волі» до писання, постановив поділитись тим нашим переживанням з усіма читачками і читачами «Юнака».

Ваш Старий Вовк

ХТО Ж ТО ТАМ ІДЕ І ПЕРЕД ВЕДЕ? ДИВО — ЦЕ НАШІ ДІВЧАТА!

Так співали Українські Січові Стрільці про своїх товаришок, дівчат-вояків. Деякі з них прославились великою відвагою і здобули загальну пошану і подив; деякі з них одержали військові відзначення та були старшинами.

Софія Галечко (1891 — 1918)

Вступила до УСС студенткою, маючи 23 роки. Була відзначена за героїстичність в карпатських боях. Мала ступінь хорунжого (приблизно перший лейтенант).

Софія Галечко

Олена Степанів

Олена Степанів-Дашкевич (1892—1963)

Здобула собі майже легендарну славу. Була старшиною в УСС та УГА, брала участь у підготовці Листопадового зриву у Львові 1918 р. Росіяни під час бою взяли її в полон. Після повороту з війни закінчила студії й одержала докторат з географії. Працювала як вчителька та науковий працівник Академії Наук. Від 1949 до 1956 р. була заслана більшовиками до концтабору на тяжку роботу. Була визначною пластункою від початку Пласту і зв'язковою 2-го куреня юначок у Львові. Написала багато наукових праць (понад 75), з того 50 вийшло друком. Найпопулярніша її праця — це «Сучасний Львів».

Ганна Дмитерко-Ратич (нар. 1893 р.)

Була десятником УСС. Брала участь у боях. Тепер живе у США і є знаною пластовою сеньйоркою, членом 1-го кур. УПС ім. Степана Тисовського. Крім того, пл. сен. Дмитерко-Ратич є активною і в різних громадських організаціях.

ГУТІРКА ДЕДІ ЮРКА

З ПРОВІДНИКАМИ ГУРТКІВ

Дорогі Друзі Гуртків!

"Пластун є завжди доброї гадки" — каже 14-та точка пластового закону. Тож я думаю, що Ви читаете мої гутірки і знаєте, що я підкреслював важливість планування сходин Вашого гуртка і подав один зі способів, як братися до загального розподілу матеріалу на цілий шкільний сезон.

Цим разом **хочу зупинитися над докладнішою підготовою сходин.** Думаю, що Ви вже знаєте в загальному, які головні точки припадають на кожні з Ваших 30 чи 40 сходин в домі, на вільному повітрі, на прогулянках, тощо від осені аж по кінець весни.

Тепер приступаємо до дуже важливої і найтруднішої частини планування: **відповідно передумати і скласти точки сходин**, передбачаючи на кожну з них час у мінутах так, щоб **зробити їх цікавими**, стараючись "відбути" їх наперед у своїй уяві.

Як відомо, **пластові сходини юнацького гуртка не повинні тривати довше, ніж 90 до 120 мінут.** Вони мають свою, впродовж більше ніж 50 років вироблену, типову форму і устійнену різноманітність зайнять, які можна зібрати в таких точках:

1. відкриття сходин,
2. підготовка до проби,
3. пластова гра,
4. майстеркування,
5. гутірка,
6. пісня,
7. підготовка збірного виступу,
8. впоряд, прорух чи спорт,
9. поточні справи,
10. закриття сходин.

Очевидно, що **усіх десять точок не можна вмістити в програму одних сходин**, бо на це не стало б часу. Тому треба вибрати ті, які підходять до основних точок загального плану, і додати, наскільки можливо щось таке, що юнаки напевно люблять і хочуть робити.

Секрет усіх сходин є такий: Так, як у театрі є завжди режисер, який точно знає, що одне по одному має статися, що треба для кожної точки підготувати і мати "під рукою", що має бути "кульмінаційною точкою" вистави, тобто найцікавіше, що збуджує уяву і ентузіазм учасників, і коли воно має прийти, так і на сходинах тим **"режисером" є гуртковий**, а в молодших гуртках упорядник. Різниця між театром і сходинами є тільки та, що в театрі є актори і публіка, а на пластових сходинах усі є і мимовільними акторами, і одночасно творять публіку. Сходини мають бути вміло ведені провідником гуртка, але попри те вони мають творити свободне, справжнє, молоде, веселе пластове життя усіх друзів.

Скоб!

Ваш Дедьо Юра

Таємниці Цікавого Світту:

ПРЕДХРИСТИАНСЬКА ВІРА УКРАЇНИ-РУСИ

Ви, напевно, в школі вчилися про мітологію стародавніх греків і римлян: про Зевса-Юпітера, Венеру, Вулкана, Сатурна тощо. Може, чули Ви й про мітології інших народів: германців, які вірили в грізних богів Вальгалли, про богів стародавнього Єгипту і Месопотамії...

Та чи знаєте, що й наші предки в давніх часах, до прийняття християнської віри з Візантії, близько тисяча років тому, мали теж свою багату й широко-розвинену мітологію, повну незвичайних богів, божків, півбогів, духів? Стародавні слов'яни, а головню наші предки в Київській Русі, розвинули прецікаву релігію, яка своєю різноманітністю і багатством не поступається перед загальнознаними мітологіями Греції і Риму.

На жаль, дуже мало знаємо сьогодні про цю релігію, бо з тих давніх часів не залишилось докладних записок. Але в старих літописах, в поемі-епосі «Слово о Полку Ігоревім», в народніх звичаях, легендах, билинах, казках, повір'ях — залишились згадки про ці стародавні божества України-Руси, яким колись поклонялись наші предки. Залишились, наприклад, описи гори-місця почитання богів у Києві, де князі Олег, Ігор і кияни молились Дажбогу, Перунові, Велесові, Хорсові...

Багато з наших письменників, як, наприклад, Леся Українка, черпали з багатой криниці народніх вірувань у своїх повістях, драмах, вір-

шах. І тому цікаво нам прочитати про ту стародавню містерію наших прадідів з-перед тисячі літ.

**

Найбільшим і найважливішим божеством з тих часів був бог сонця — ДАЖБОГ. Як Зевс у греків, так і Дажбог в стародавніх слов'ян був найсильнішим богом. Його уявляли вбраного в розкішні шати, він їхав у золотому возі, який тягнуло сім білих коней. Тим возом їхав він по небозводі шодня із сходу на захід. Служили йому ЗОРІ, які відчиняли Дажбогу-Сонцю небесні ворота й стояли біля його престолу.

В «Слові о Полку Ігоревім» називають руських воїнів «Дажбожими внуками». Ще й сьогодні залишилось багато згадок про Дажбога в народній творчості: в приказках, колядах, піснях. В стародавніх часах молились Дажбогу жерці, чарівники-волхви. Було багато свят присвячених Дажбогу.

Дуже важливим богом стародавніх русичів був теж бог грому і блискавки — ПЕРУН. Голownie набрав він значення в часах, коли Київська Русь стала могутньою військовою силою, воїни якої ходили в далекі походи на Візантію, на хозар тощо. Тоді Перун, який був єдиним жорстоким богом слов'ян, став богом війни, подібним до Марса стародавніх римлян. У Києві поставили Перунові статую-ідола, який мав срібну голову і золоті вуса. З тих часів залишились документи перемир'я князя Олега з греками, в якому християнські греки присягали на хрест, а Олегова дружина — на Перуна. Перун був теж зв'язаний з бурями і хмарами, а дерево дуб було йому присвячене.

З погодою був зв'язаний теж інший бог — СТРИБОГ. Про нього не залишилось багато інформацій; в «Слові о Полку Ігоревім» називають вітри «внуками Стрибожими», тож він був правдоподібно богом вітру. Бог СВАРОГ — був батьком Дажбога, богом неба. ХОРС, якого згадують нероз в старинних записках, був богом вогню і полум'я.

Багато дослідників думають, що Дажбог, Сварог і Хорс, це все одна і та сама постать, яка була божеством сонця і гарячі, а через те і богом неба, і богом вогню. Пізніше це трилике божество розділено і створено трьох різних богів з різними іменами.

Найкращою і найцікавішою богинею старо-

давніх наших предків була ЛАДА. Ще сьогодні згадується Лада в піснях про любов і кохання, а zalюблені пестливо називають себе: «Ой ладо-ладочко моя ти!», або «Ладо ти мій!». Ось

як описує письменник Яр Славутич цю богиню краси, любови й подружнього щастя:

«А з води зростає Лада,
Рястом прибрана богиня,
Між зеленого латаття
Посміхається блакитно...»

Бог ВЕЛЕС (або ВОЛОС) був богом сільського господарства, багатства, головню худоби. До сьогодні в деяких околицях України залишився звичай по обжинках звивати пучок колосся, який називали «бородою Волоса». Тому що пастухи, які пасли худобу, часто складали пісні і вірші, Волос став також опікуном поезії і співу.

За часів могутності Київської Русі, коли коні стали такими важливими для війська, Волос став опікуном кінноти, отже, разом з Перуном став богом війни і могутності, так що князь Олег присягав на Волоса і Перуна при різних мирних договорах.

Бог СВЯТОВИД (або СВІТОВИД) прийшов до нас із заходу, від прибалтицьких слов'ян. Там, у святому місті Арконі (біля Балтицького моря) була збудована Святовиду величава святиня, з величезним позолоченим ідолом. На Україні ж знайдено було коло річки Збруча в Галичині меншого ідола-статую Святовиди. Святовид, як показує його ім'я, бачив і знав все, тому то й зображували його з чотирма обличчями, зверненими на чотири сторони світу.

Про богиню МОКОШУ знаємо дуже мало. Одні вважають її богинею вод, матір'ю русалок, опікункою свіжої води. Другі думають, що вона опікувалась вівцями, вовною, прядінням. Ще й дотепер зберігся вислів «Ой, Мокоша обстригла вівцю!».

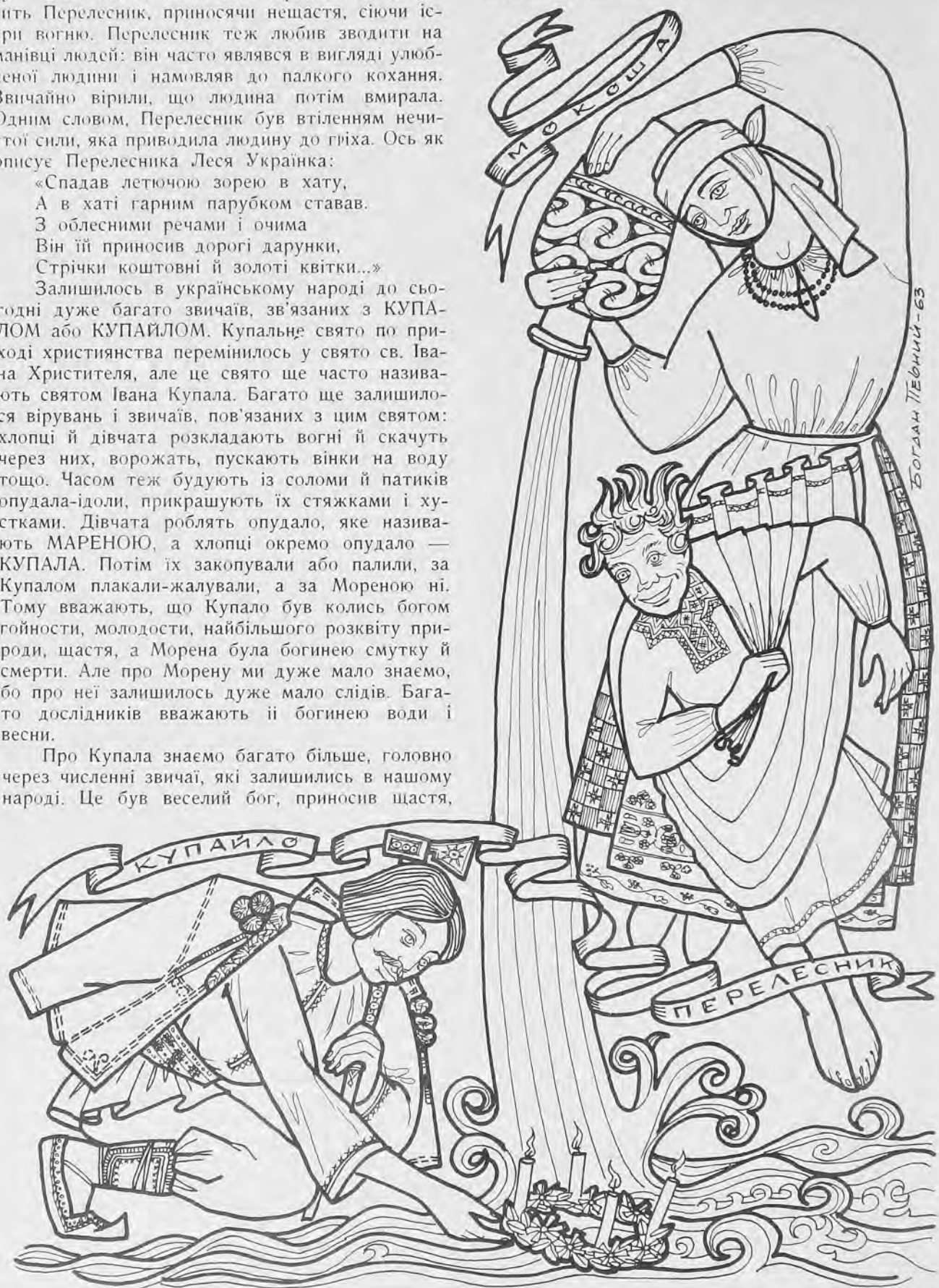
ПЕРЕЛЕСНИК-ЛІТАВЕЦЬ це уосіблення метеору. Коли стародавні слов'яни бачили метеорит над чиеюсь хатою, то вірили, що це летить Перелесник, приносячи нещастя, сіючи іскри вогню. Перелесник теж любив зводити на манівці людей: він часто являвся в вигляді улюбленої людини і намовляв до палкого кохання. Звичайно вірили, що людина потім вмирала. Одним словом, Перелесник був втіленням нечистої сили, яка приводила людину до гріха. Ось як описує Перелесника Леся Українка:

«Спадав летючою зорею в хату,
А в хаті гарним парубком ставав.
З облесними речами і очима
Він їй приносив дорогі дарунки,
Стрічки коштовні й золоті квітки...»

Залишилось в українському народі до сьогодні дуже багато звичаїв, зв'язаних з КУПАЛОМ або КУПАЙЛОМ. Купальне свято по приході християнства перемінилось у свято св. Івана Христителя, але це свято ще часто називають святом Івана Купала. Багато ще залишилось вірувань і звичаїв, пов'язаних з цим святом: хлопці й дівчата розкладають вогні й скачуть через них, ворожать, пускають вінки на воду тощо. Часом теж будують із соломки й паликів опудала-ідоли, прикрашують їх стяжками і хустками. Дівчата роблять опудало, яке називають МАРЕНОЮ, а хлопці окремо опудало — КУПАЛА. Потім їх закопували або палили, за Купалом плакали-жалували, а за Мореною ні. Тому вважають, що Купало був колись богом гойности, молодости, найбільшого розквіту природи, щастя, а Морена була богинею смутку й смерті. Але про Морену ми дуже мало знаємо, бо про неї залишилось дуже мало слідів. Багато дослідників вважають її богинею води і весни.

Про Купала знаємо багато більше, головню через численні звичаї, які залишились в нашому народі. Це був веселий бог, приносив щастя,

мав магичну силу над рослинами. Майже всюди в Україні в ніч Купала шукали квітку щастя, ворожили, забавлялись.

БОГДАН ЛІВНИЙ - 63

Пов'язаний з культом Купала був культ другого божка молодості й кохання — ЯРИЛА. Це був бог весни, весняного пробудження в природі, рослинності. Ярило приносив соняшне тепло, пробудження весни, весняний, радісний світ, молодечу свіжість, бадьорість, хоробрість, кохання...

Така то була віра наших прапредків. Було ще багато інших богів і божист, про яких до нас не дійшло майже ніяких відомостей. Наприклад, в «Слові о Полку Ігоревім» згадується про Траяна, про Карну і Жлю тощо — але хто це такі були — не знаємо.

СМ

У синіх Карпатах, там, де вічно кипить Черемош і шумлять предковічні смереки; де горді недей височіють над безоднями і гримить могутній водоспад; де темної, глухої ночі палають ватри над верхів'ями гір і тужливо співає денцівка, — там стогне незайманий ліс і про давнє минуле говорить.

Там, у напівтемному лісі, у сиву глуху давнину жив усемогутній, страшний і жорстокий Дажбог.

Він ходив велетенськими кроками по всіх Карпатах, стрясав бородою, устеляв снігами найвищі верхи і боронив від людей свої володіння.

І там, на тій полонині, заховане поміж чорні, густі, найстаріші смереки, лежало спокійне і, як люстро чисте, озеро.

То була цілюща вода. Дажбог не давав її людям.

Люди терпіли нещастя, мерли від страшних хвороб, їх тіла покривались ранами, і з тих ран точилась чорна смолиста кров.

— Дажбоже, спаси нас, — благали люди.

Але Дажбог, глухий на ті благання, ще більше насуплював брови, сипав снігами і лютував бурями.

— Дажбоже, спаси нас, — не вгавали люди.

Володар мовчав. Тоді між людьми з'явилась князівна Роксана.

Вона струнка, висока, з чорними, як оксамит, очима, у білій, гаптованій золотом сукні, і пишна, важуча коса з червоною стрічкою сягала по пояс. На голові вона мала золотий вінець, що променистим світлом сяяв навколо.

— Князівно, спаси нас, — звернулися люди.

Роксана подивилась на всі ті страждання, утерла хустиною сльози, махнула рукою і зникла.

Була соняшна днина. Голубіли далекі вер-

хи, мерехтіли на царині трави, синіли на схилах ліси і між скелями глухо шумів Черемош.

Роксана не чула втоми і легко, мов ланя, то бігла вузькою стежкою вгору, то губилась у шатах зелених листків, а то стрибала з каменя на камінь, залишаючи після себе вічно-кипучі, дзвінкі води гірських потоків.

Дажбог помітив Роксану.

Він не любив, коли люди лізли так високо, наближались до хмар і зазирали на його володіння.

Володар насупив брови. Повіяли вітри, закрипіли смереки, насунули чорні хмари, загуркотів грім і піднялась страшна буря. Вітер рвав Роксані коси, тручав у безодню, загрожував страшним обвалом цілої скелі, але вона не зупинилась. З напруженим зусиллям лізла щораз вище й вище, і нарешті досягла вершини гір. Вона перебігла полониною, ускочила в гущавину лісу, продерлась поміж густо сплетене гілля і стала перед озером.

Лише тут князівна пригадала, що з нею немає ніякої посудини. Довго не вагалась, бо знала, що для людей треба хоч краплинку цілющої води, хоч маленьку частинку чарів від бога, і тоді вони знову випростаються і оживуть, як ті рослини, що після довгої посухи пізнали вологу.

Роксана нахилилась над озером, набрала в рот цілющої води, випросталась і швидко побігла в долину.

Дажбог тяжко її покарав. Він наказав їй вічно ходити по тій полонині над озером і співати тужливих пісень.

Таку розповідь почув Івась від старого діда-лісівника.

Після того він часто сидів на березі озера, слухав шелест предковічних дерев, грав на денцівку і думав про гарну і добру князівну Роксану.

Якось його над озером застала ніч. Було темно. Місяць ще не сховався, лиш зірки мерехтіли на синьому тлі карпатського неба, і навколо було тихо-тихо.

Івась назбирав ріща і розіклав ватру. Вогонь палахкотів, і навколо миготіли тіні. Хлопець довго дивився на вогнище, підкидав сухого гілля і нарешті заснув.

Спав довго. Коли прокинувся, то ватра вже погасла, зійшов місяць. Простяглися довгі тіні, подув вітер, і верховіттям шуміли смереки. Івась почув якісь дивні звуки, оглянувся, і... з гущавини лісу, з тих таємничих тіней, що огортали тепер кожен кущик, виходила дівчина. Вона була в білім, мов туманом повитім, одінін, з погаслими чорними очима, з довгими косами, а на голові золотий вінець іскрився зірками.

Вона трималась однією рукою за стовбур дерева, а другу простягала вперед і тихо-тихо співала:

— Нині сто літ минає, як я злочин сповнила,
Дажбог мене карає, простить мене не хоче,
Блукаю по цім лісі і днями і ночами,
Сама одна-однісінька і мучуся без тями.

Івась злякано глянув на неї, всім тілом подався назад і ледве чутино прошепотів:

— Це князівна Роксана.

А привид ближче й ближче наближався до нього і тихо, мов шелест осіннього листа, співав далі:

— Дажбоже, ти великий, ізжалься наді мною,
Даруй м'я гріх тяженький, дай мені волю й долю.
А як мені не хочеш провини дарувати,
Даруй мому народу, не дай му пропадати.

Кажуть люди, що й тепер, як зійде місяць, ляжуть тіні, застогне чорний ліс і зашумить верховіттям смерека, — люди чують тиху, мов молитва, щиру пісню князівни Роксани:

Даруй мому народу, не дай му пропадати...

Олекса Степовий

(Зі збірки: «Степова Царівна»)

ЯК ЦЕ ВИГЛЯДАЛО

З ГОТУРОВОГО ЛЕТУ

Було це сім років тому. Зближалася Ювілейна Пластова Зустріч на Пластовій Січі в Грефтоні, в Канаді. Для всіх учасників зустріч мала особливе значення.

Для нас, пластового гуртка (чи пак — за літунською термінологією — пластової ланки) «Готур» — це було щось більше. Від часу нашого заснування в 1953 році ми, мабуть, єдині в Пласті в цей час займались літунським пластуванням. На доказ цього в нас крилаті нашив-

ки під лілейками на сорочках і беретах. Та це тільки доказ, що за нами була довга, сповнена ентузіазму праця над засвоєнням різного знання, потрібного літуніві.

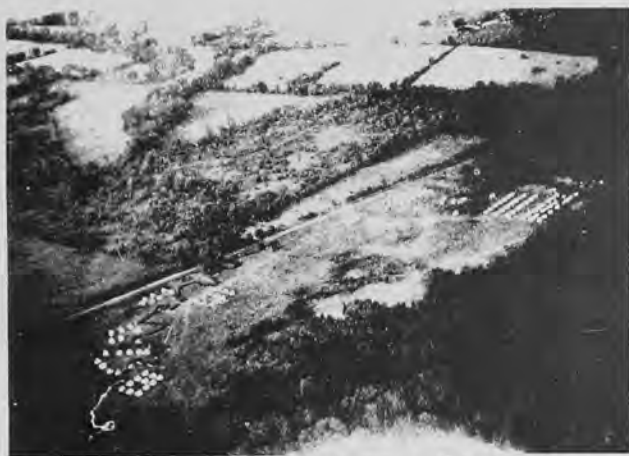
Починаючи з розпізнання різних типів літаків усіх держав, через історію повітроплавних машин, метеорологію, теорію аеродинаміки, повітряну навігацію, радіо-комунікацію та працю над моделями і частинами апаратури літаків, ми запізнавалися щораз ближче з цікавим явищем лету. Дехто з нас літав пасажиром, дехто навіть мав за собою кілька лекцій літання, але тільки один з нас — Ярکو — здобув дозвіл літати «сольо».

На нього, отже, й покладали ми всі надії й наш плян — задокументувати наше існування справжнім летом, на справжньому літаку над тереном зустрічі. Летючки з привітом від ланки «Готур» були вже готові — їх ми плянували розкинути під час показу пластової вправності на площі - мапі України. Наші «крила», як, зрештою, багато речей тут на північноамериканському континенті, справді не були нашими, тільки винайняті. Брак власних «крил» — це одна обставина, що завжди засмучувала нас — адже ж морські пластуни мали свої човни!

Наша літунська операція вимагала точної організації: в неділю ранком ми мусіли ще бути присутніми на посвяченні нашого курінного прапора, пізніше взяти участь в дефіляді та зв'язаних з нею церемоніях. Лиш тоді ми могли їхати автом до Торонта, звідти літаком до Грефтону, потім відлетіти назад, щоб уночі повернутись автом до табору. Кожний з нас хотів полетіти, але вибір був ясний — Ярکو єдиний пілот, а я єдиний шофер з автом. Решта гуртка мусіла гідно зарепрезентувати ім'я «Готура» таки на землі, під час змагу — мандрівки областями України.

... Ми вже в літаку. День гарний, погідний, все видно прекрасно. Орієнтуємось на берег озера Онтаріо, яке тягнеться легким луком в напрямі нашого лету. Знайомі місця пролітають попід нами і попереджають, що Пластова Січ недалеко. Однак перспектива і відчуття віддалі з висоти мільярдів років, звикле до приземного спостереження, і площа з картою України виринула якось несподівано.

Опускаємось трохи нижче. Ярکو доклад-

Табори пластунів і пластунок — Фото з літака.

но придержується державних приписів про мінімальну висоту лету (я підозрюю, що він боявся зачепити за вершок чорноморської машти, добрих 1000 стіп під нами). Робимо поворот над площею. Я стараюся одночасно виконувати ро-

лю бомбардієра і фотографа — випускаю жмут летючок і робимо два знімки з площі, що крутиться внизу, мов каруселя. Висліди обох акцій подібні: летючки вітер відносить над озеро, де заякорена чорноморська фльота (ясний випадок кидання перел в невідповідне місце!); на знімках, як пізніше виявилось, видно було поле, що крутилося, мов каруселя...

Перелітаємо понад площею таборів. Шатра стоять чепурними групками; з-під лісу, де дівочі кухні, знімається дим — варять вечерю. В хлоп'ячих таборах не видно ніякого руху: знову їстимуть зимну ковбасу, запиваючи масляною...

Кружляємо над таборами, я роблю кілька знімків. Треба відлітати вже, бо сонце зовсім низько, а наш літак не пристосований до нічного лету.

Відчуваємо вдовolenня з виконаної «місії»: українське літунське пластування офіційно піднялося з землі до справжнього лету.

пл. сен. Євген Вашук

ПЛАСТОВИЙ ЛИСТОПАД

Зорі кидали срібні проміння на завзяті обличчя юнаків. В кожному серці горіло одне бажання — визволити Львів з рук ворогів. Як сонце усміхнулося зранку — на ратуші гордо маяв блакитно-жовтий прапор.

І далі в серцях ми несемо те саме бажання юнаків, які в 1918 році досягли свою мету і визволили Львів. Тут, на чужині, ми не можемо фізично боротися, але іншими засобами можемо допомогти українському народові визволитися з московсько-більшевицької неволі. Кожного листопада ми також ідемо до мети; хоч наша мета не така велична. Гуртками ми змагаємося швидким маршем дійти до визначеного місця. Дорога далека і трудна, але ми її з охотою перемагаємо. І як переможемо, то знаємо, що хоч так могли виявити свою любов до України, і невеликим своїм трудом ми вшанували постаті героїв, що полягли за Україну першого листопада 1918 р.

Гурток «ЖОЛУДИ»

10-ий кур. УПЮ-ок ім. О. Косач
Торонто, Канада

ПЕРША СТИЙКА

(Спроба нарису)

Темна, страшна ніч. Місяця не видно. Виходимо обережно з шатра. Боїмося почути якийнебудь звук, навіть і шелесту листа від вітру. Світимو електричні лампочки і дивимось на годинник: 12:30 ночі. Маємо дві години стійки перед собою, а тут так темно, гак страшно, ще й холодно.

Обходимо табір один раз навколо. Заглядаємо в кожний куш, а лампок ні на мить не

гасимо, хоч вони ледве-ледве світять. Вони відганяють від нас все ж таки трохи страху. Хвилини минають одна за одною. Нагло чуємо біля найближчого шатра якийсь шелест трави. Ох, як страшно! Різні думки мигнули у нашій уяві. Чи це, може, хтось підкрадається? Серце тривожно забилося. Але нашим обов'язком було піти і розглянути. Підійшли ми ближче, а той шелест чути тепер з другого боку шатра. Ідемо туди, а він знову на другому боці. Так ми «бавилися в лапанку» декілька хвилин. Ми вже не боялися, а були лихі, що напасник напевно сміється з нас. Ми пристанули на хвилину, щоб подумати, що далі робити. Та нараз з-під наших ніг вискочила маленька німічна жабка і поскакала в напрямі лісу.

Сміх, хоч і серед ночі, пролунав на галявині. І з добрим, веселим настроєм закінчили ми нашу першу нічну стійку.

пл. уч. Зеня Кушпета

гурток «Боярині», 4 кур. УПЮ-ок
ім. Лесі Українки в Торонті

ПРОПАЩЕ ЩАСТЯ

Тихі мрії... мрійлива ніч. Хто ж то ходить опівночі? Чи це якийсь привид? Ні, не може бути! Тут же самі люди живуть. Це ж місто, так місто... Мрійливі думки — панують самі мрії... Ніхто не буде знати думок, ніхто не буде знати мрій душі, потемнілої від туги. Душі, що її відламок — втрачене щастя — так близько і так далеко.

ТЕХНІКА

ПОДОРОЖ У ПРОСТОРИ

Досі, коли ми думали чи говорили про літання, все це звучувалося до перелету понад поверхнею нашої земної кулі, у так званій атмосфері Землі. В майбутньому, і то вже не так далекому, можливо, що хтось з вас, наші читачі, полетить в далекі простори до сусідніх планет нашої сонячної системи. Як же це станеться?

Перш за все, щоб відірватися від притягання нашої Землі, корабель наших подорожей — ракета — мусить летіти із великою швидкістю, а саме: двадцять п'ять тисяч миль на годину. З такою швидкістю можна пролетіти з Нью-Йорку до Лондону за сім хвилин, а кругом нашої Землі за шістьдесят хвилин.

Якщо візьмемо під увагу, що тільки шістьдесят років тому братам Вайтам вдалося піднести свою літаючу машину з землі на кілька ярдів, то дотеперішній поступ та осяги є дуже великі. Тепер вже реактивні літаки досягають швидкість, яка є вища швидкості звуку. Дослідні ракети облітають землю та передають важливі дані про нашу атмосферу та понадатмосферний простір. Також, створилася нова наука — простірна медицина — яка досліджує, що і як діє на людину в позагравітаційному просторі. І нарешті вже кілька людей, включно з нашим земляком Поповичем, влітали ракетами в мало гравітуючі сфери.

Наступним більшим досягненням людства буде подорож на Місяць. Недавній успішний лет самої ракети дав вже добрий початок та потрібну, хоч малу, частину інформації. Дорога туди є відносно невелика, бо тільки двісті сорок тисяч миль. Про Місяць вже знаємо досить багато. Місяць є багато менший від Землі і виглядає мертвим. Ми не сподіваємось на

Але хто те знає. Хто може зрозуміти душу істоти, розбиту, знуджену...

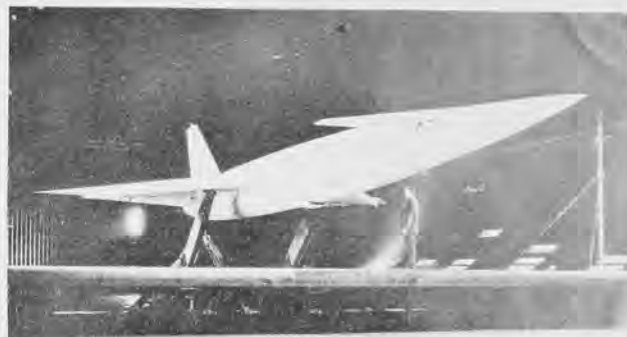
Хто ж то ходить опівночі? Що це за істота, що це за привид?

Це не привид — це дівчина молода, що загубила свою веселість, коли щастя зникло. Хто її вирве зі світу п'тьми і привидів, зі світу суму? Хто поверне її утрачене щастя?...

А навколо лише темрява, яку ледь просвічує холодне, далеке місячне світло...

Пл. юн. Оленка Пеленська
гурток «Синя Чічка»
10-тий Курін УПУ-ок
Торонто

ньому знайти ні дерев, ні інших рослин, нічого живого в такій формі, як ми знаємо тут. Гори на Місяці високі в порівнянні до наших. Вони доходять до висоти тридцяти шести тисяч стіп. Крім того, температура на Місяці має два ек-

стреми. Соняшна частина гарячіша від кип'ячої води, а темна частина надзвичайно холодна, де температура доходить до двісті п'ятдесяти ступенів Фаренгейта нижче зера. Це є майже три рази холодніше від найнижчої температури на Землі.

Після Місяця на другому місці в дослідженні просторів є планета Марс. Вона віддалена від Землі тридцять п'ять мільйонів миль (треба буде летіти вісім місяців). Промір Марса на половину менший від проміру Землі, Марс має менше притягання, і тому людина на Марсі була б багато сильнішою, ніж на Землі. Марс має свою атмосферу, але вона є багато рідша і не вистачила б людині для дихання, тому подорожні муситимуть мати із собою циліндри кисню. Марс є цікавий своїми каналами, які вже досить довго дуже цікавлять астрономів. Ці ка-

У Вашингтоні 27 червня 1964 р.

Під час величавого свята відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вашингтоні наша пластова молодь США (1385 учасників) і Канади (249 учасників) своєю численною і дисциплінованою участю засвідчила свою пошану і любов до нашого національного генія та свою відданість ідеалам рідного народу. Перед десятками тисяч громадян наші пластунки і пластуни були зразком ладу, дисципліни і молодечої сили.

нали були причиною різних теорій, однаке, ще й досі чекають розв'язки своєї загадки.

Планета Венера є, властиво, ближче до нас, ніж Марс — всього тільки двадцять п'ять мільйонів миль. Її часами називають посестрою Землі, тому що вона майже тієї самої величини. Її поверхня весь час покрита густими хмарами, і тому ми багато не знаємо про цю планету.

Найближче до Сонця є планета Меркурій. Через своє близьке положення до Сонця температура на Меркурії є біля 500° Цельсія, так що олово і цина могли б існувати там тільки в плинному стані. Меркурій обходить кругом Сонця за 88 днів і пролітає простір із швидкістю 30 миль на секунду.

Вони — крім Марса — це т. зв. внутрішні планети, бо вони є в середині орбіти нашої Землі. Поза орбітою Землі є ще інші планети. Юпітер має 12 місяців, а його промір одинадцять разів більший від проміру Землі. Подорож на Юпітер тривала б більше ніж 6 років. Сатурн є другою величезною планетою. Його промір дев'ять разів більший від проміру Землі. Найбільш помітною прикметою Сатурна є його перстені. Це враження блискучих перстенів роблять теорії, які кружляють кругом Сатурна на висоті 12 000 миль від поверхні планети. Сатурн має дев'ять місяців.

Далі від нас є Уран, менший від Юпітера і Сатурна, але багато більший від Землі. Найдалі віддаленими від нас у нашій соняшній системі є Нептун і Плутон.

Наша соняшна система є маленькою частинкою Молочного Шляху, який при добрій погоді залюбки розглядаємо на небі. Він є тільки одною із мільйонів галактик у всесвіті, якого границь ми навіть не знаємо...

(За британським журналом)

подав Дуб

Дорогий Друже!

Останнього місяця ми говорили про те, чи варто йти по закінченні середньої школи до університету на дальші студії, чи ні. Вирішили ми, що варто, що конечно треба Тобі про це подумати! Вирішили ми, що якщо лиш можливо, Ти повинен старатися студіювати і набирати якнайбільше знання.

Подумаймо ж сьогодні, як це зробити. Планування треба почати вже сьогодні, бо невдовзі буде запізно! Якщо Ти кінчаєш середню школу вже на весну на другий рік, то тепер **найвища пора пригадуватись Тобі над такими питаннями:**

1) До якого коледжу чи університету Ти хочеш дістатися? А якщо цей Тебе не прийме, то до якого іншого, і т. д.?

2) На яку ділянку Ти хочеш дістатися? Чи хочеш бути: лікарем, інженером, учителем, чи яким іншим фахівцем?

3) Чи знайдуться в Твоїх батьків гроші на студії? А якщо ні, то як Ти хочеш свої студії фінансувати?

4) Якої підготовки треба Тобі до того, щоб дістатись на університет? Що треба Тобі зробити вже тепер, щоб не жаліти пізніше?

Задумаймось над кожною точкою по черзі.
ВИБІР КОЛЕДЖУ ЧИ УНІВЕРСИТЕТУ.

Це дуже важливе. Є університети кращі, є гірші. Одні близько до Твоєї хати, другі так далеко, що треба мешкати в гуртожитку. Одні коштують більше, другі менше, треті зовсім безкоштовні. На одні легше дістатися, на другі важче. Одні сильніші в одній ділянці, другі в іншій, а деякі ділянки вчать лиш на декількох рідких університетах...

Коли думаєш над вибором, візьми до уваги всі ці питання. Не буду Тобі тут радити, який університет вибрати. Це рішення мусиш зробити сам. Піди до бібліотеки, там найдеш багато «каталогів», чи то «календарів-бюлетенів» з різних університетів, як теж державні огляди акредитованих шкіл. Питайся товаришів, учителів у школі, знайомих студентів. Довідайся, які є школи в Твоїй околиці.

Пам'ятай таке: не завжди школа з великим ім'ям є найкраща, є багато дуже добрих шкіл, які є менші і не такі славні, як другі. Пам'ятай теж, що школи з «великою репутацією» часом звертають більше уваги на футбол чи інший спорт, ніж на науку. Це головню у США.

Не забувай теж, що славні школи звичайно дуже багато коштують. Чи не краще заоща-

дити собі гроша на дальші студії? Також — славні школи звичайно дуже переповнені, і до них дуже важко дістатися, навіть якщо в Тебе є дуже високі оцінки. Якщо ж у Тебе оцінки не найвищі, то до багатьох університетів Тебе не приймуть.

З того наука: не роби помилки і не подавай лиш однієї аплікації до одного університету. Подай аплікації до кількох; хоч один з них Тебе прийме, а якщо б прийняли Тебе більше ніж один університет, то буде Тобі з чого вибирати!

Звичайно, прохання (аплікації) треба подати до устанавленого речення; якщо спізнишся, то Твоя аплікація навіть не буде розглядатися! **Тож подавай аплікації вже.** Реченці в деяких школах є з початком року, наприклад, часом вже в лютому! А часом і раніше. Аплікації, до речі, можна дістати часом в Тебе в школі, а якщо ні — то пиши негайно до даного університету.

ВИБІР ДІЛЯНКИ — ФАКУЛЬТЕТУ. Деякі університети вимагають, щоб Ти відразу з самого початку вирішив, що саме хочеш студіювати. Тож і про це треба подумати — головню тому, що від вибору звання буде частинно залежати і вибір університету. Наприклад, якщо Ти хочеш студіювати інженерію, то, може найкраще Тобі йти на політехніку або технічний інститут тощо. Вибір звання — це дуже важлива річ, від якої залежатиме ціле Твоє життя. Тож не легковаж цієї справи. Це питання таке важливе, що про це ми говоритимемо окремо на другий раз.

СПРАВИ ФІНАНСІВ. Якщо Твої батьки дуже багаті, то цією справою нема що журитися. А якщо матеріальні засоби Твоїх батьків обмежені, то що робити? Студії можуть бути дуже дорогі. Наприклад, у США найдорожчі університети коштують до \$2,000 на рік самих оплат, а до того ще мешкання, книжки, лабораторії, харч, одіж, різні клуби і т. д.... Тож студії можуть коштувати до \$4,000 і \$5,000 на рік, або до \$20,000 за чотири роки! На таку суму мало хто може собі дозволити. Але не турбуйся! Якщо Ти практично поплянуєш, то напевно стільки коштувати не буде. В одній з наших наступних гутірок ми поговоримо про це ширше, подамо різні практичні поради. А сьогодні лише згадаємо, що є **різні можливості, як фінансувати студії:**

— стипендії, — вільні, безплатні коледжі або коледжі, в яких оплати є мінімальні, — студентські позички, — праці на університеті, — праця влітку, — цілоденна праця вдень, а студії увечорі, — різні спеціальні нагороди, виграші тощо.

ПІДГОТОВКА ДО СТУДІЙ. Університети мають різні вимоги прийняття. Довідайся з каталогу — які. Звичайно, Ти мусиш мати закінчені певні курси в середній школі («гай-скул»), щоб дістатися до коледжу. Наприклад, щоб дістатися до технічної школи, Тобі треба закінчити з досить високими оцінками курси з математики, фізики тощо. Звичайно, ці ви-

моги є вищі, ніж вимоги для того, щоб просто закінчити середню школу. (Приклад: щоб закінчити «гай-скул» в Нью-Йорку, звичайно треба лиш взяти математику по середній курс альгебри. Але майже всі коледжі в Нью-Йорку вимагають вищої альгебри і тригонометрії, щоб вступити на техніку!) Тож довідайся добре, які предмети Тобі будуть потрібні, і плянуй взяти їх ще цього року.

У США для прийняття на студії в університетах вимагають, звичайно, закінчення середньої школи з т. зв. «академічним дипломом». Тож вважай, щоб Твій диплом з «гай-скул» не був «загальний» чи «комерційний», бо з такими дипломами будеш мати труднощі, і, може, Тебе взагалі не приймуть до вищої школи. Подумай про це завчасу. В кожній школі є учителі-дорадники, які Тобі в цій справі порадять і скажуть, що робити, щоб відповідно підготувитись до студій.

В Канаді, у деяких провінціях (напр., Онтаріо), для того, щоб бути прийнятим до університету, треба закінчити 13-у класу. В інших країнах є ще інші вимоги.

Але одне є певне: без зусилля Ти на університеті не опинишся. Треба про це завчасу подумати, поплянувати, постаратися, попрацювати. Чим кращі Твої оцінки в середній школі, тим легше буде Тобі дістатися на університет і тим легше буде Тобі дістати стипендію тощо.

Тож — треба вчитися, працювати. А це оплатиться!

Друг Крук

Важливе повідомлення

Наближається кінець року і наше видавництво буде мусіти 31 грудня ц.р. замкнути свої рахунки. Тому **прохаємо всіх наших післяплатників** (то є тих, що залягають з передплатою за 1964 р.) обов'язково в якнайкоротшому часі **вирівняти свою залеглість**. Хто не є певний, чи має вирівняну передплату чи ні, хай напише до нашої адміністрації, яка негайно дасть потрібну інформацію. **Післяплатники**, що не заплатили передплати і задармо читають «Юнака», шкодять своєму власному журналові, а іншим дають злий приклад. Подруги і Друзі! Віримо, що ніхто з Вас свідомо не захоче бути й на майбутнє післяплатником і шкідником свого журналу. Тому прохаємо всіх теперішніх післяплатників: **вирівняйте залеглість і помагайте, а не утруднюйте нам нашу працю у дальшій розбудові «Юнака».**

Адміністрація

ПЛАСТУНКАМ НА ВУШКО

У ГУРТКОВОЇ НА ПІДВЕЧІРКУ

Осінні та зимові місяці, дощова, холодна погода, коротші дні — це найкращий час приймати гостей. Всі почуваються добре в теплій і затишній хаті, навіть коли гостина не є багата на дорогу чи скомпліковану для приготування їжу. Чому, отже, не подумати нам, як приготувати підвечірок для нашого юнацького гуртка?

Як це приємно відбувати час від часу сходити в іншому оточенні, а не у пластовій домівці. Можна запросити своїх подруг навіть так, на дружню гутірку, при чаї чи каві...

Подаємо Вам сьогодні декілька порад, що і як на таку скромну попудневу гостину приладити. Радимо Вам це спробувати.

НАДІВАНІ КАНАПКИ

Купити два дні перед гостиною довгу, т. зв. французьку, білу булку. Вона мусить бути зверху гладка без взорів чи тріснень. День перед гостиною розкряти несвіжу вже булку на дві половини та відтяти кінці. Гострим довгим ножом викраяти м'якушку із середини булки, залишаючи настільки, щоб поверхня булки не заламалася. Коли маєте дві порожні частини булки, так що можете через них добре дивитися, приготуйте начинку так:

Утріть добре в мисці 2/3 масла із 1/3 кремового сиру (напр.: на 1/2 ф. масла 1/4 ф. сиру). Покрайте кубиками 1/2 ф. сиру американського або білого, який треба купити в одному куснику, 1/2 ф. шинки, покрайної перед тим на пластинки грубості пальця, 1/2 ф. вудженого язика. Всі ці додатки покрайні кубиками вимішайте легко, але добре, із маслом так, щоб створилася одна густа маса. Для прикраси можете додати трішки зеленої паприки, покрайної на дрібні шматочки, або скибку зовсім чорного хліба, т. зв. пумпернікель.

Так приготованою масою наповніть порожні булки, як можна найтісніше, вживаючи до цього ложки. Наповняти треба кожну частину булки із двох боків, стараючись не залишити посередині булки порожнього місця. При наповненні треба бути обережним, щоб булка зверху не розкололася. Готові, наповнені булки завиніть у станіюль дуже щільно та залишіть аж до гостини. Треба кряти канапки дуже гострим ножом, по можливості тонко, та уклада-

ти рядами або колом на тарілку.

Ці канапки практичні тим, що приготується їх день наперед.

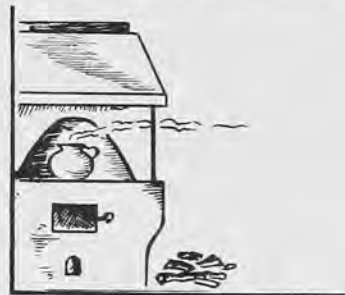

КРИХКЕ ТІСТО

Висипати на стільницю горнятко муки і ножом вкряяти до неї 1/4 ф. масла. Потім додати 3 ложки квасної сметани і швидко руками зробити з цих складників тісто. Коли вже зовсім гладке, завинути у завоскований папір і дати до леднички. Вживати можна до печення після години, але також можна тримати це тісто і 24 години в ледничці.

Розкачати валком тонко на посипаній мукою дошці, кряти в невеличкі квадрати і наповняти начинкою. Скручувати щільно і пекти на 350 ст. (середньо гаряча піч) до золотого кольору.

На начинку надається кожна густа мармеляда, рожа або мигдаль чи горіхи. Мигдаль, горіхи треба змолоти на машинці і вимішати з цукром та білком. Після спечення посипати щедро дрібним цукром. Найсмачніші рогаики, коли зовсім свіжі, годину-дві після печення.

КОРЖИК З КАКАО

Втерти добре (найкраще на «міксері», коли його маєте) одне яйце із 2 унціями масла та 1/2 ф. цукру. Розпустити, коли ці складники втерті, горнятком молока, додати 2 ложки доброго чистого какао, один порошок до печення або відповідне до кількості муки число ложечок порошку до печення і 11 унцій звичайної муки. Вимішати все добре і вкласти до вимашеної форми на коржик, проміром 9 інчів. Пекти в гарячій печі годину. Коли вистигне, перекроїти, перекласти доброю мармелядою, посипати зверху цукром-мучкою (т. зв. конфекційним).

Всі ці три речі можете приготувати завчасу, день наперед, і Вам залишиться в день гостини лише спекти крихкі тістечка.

За годину перед приходом Ваших подруг приготуйте посуду, стіл та цілу кімнату, де будете приймати своїх гостей. Пам'ятайте, що

обстановка і привітливості кімнати є дуже важною передумовою вдалої гостини. Китичка живих квітів повинна бути завжди на столі. Коли у Вас немає відповідного столу, при якому могли б засісти всі подруги, приготуйте там, де є місце, все, що потрібне Вам до подання, і кожна хай сідає, де може. Чай і каву приготуйте в окремих посудинах, навіть коли Ви їх даєте спорошкованими чи в мішечках. В окремій посудині слід мати молоко, а на тарілочці покрану цитрину до чаю.

Коржик з какао і тістечка слід подавати на окремих малих тарілочках, щоб цукор, яким вони посипані, не падав на суknі. Паперові серветки можна завжди подавати, навіть до гарної скатерти.

Сподіваємося, що наші поради Ви використаєте, і бажаємо Вам смачного та приємного чаю.

Подруга Оля

СПОРТ

ЗАЛІЗНИЙ БІГУН

Читач, мабуть, пам'ятає, які блискучі перемоги здобув на Олімпіаді в Гельсінкі Еміль Затопек? Це був справжній тріумф чехословацького бігуна. Можна було чекати, що і в Олімпіаді у Мельбурні він буде першуним Олімпіади. Так, очевидно, і сталося б, якби з того часу не минуло довгих чотири роки. А за чотири роки багато що може змінитися.

Може, постарів Затопек? Чи розгубив свої колишні сили? Ні, сил і витривалості в нього ще стільки, що стане і на двох. Та не забувайте, що за цей час виросли нові, молоді атлети.

На бігову доріжку стадіону Крікет-Гравнд вийшли найшвидкіші атлети світу. Вони мають бігти десять тисяч метрів. Тут український бігун, рекордсмен світу, Володимир Куць і його постійний суперник, британець Гордон Пірі. Тут і чемпіон минулих ігор, німець Шаде, і найсильніший бігун Польщі, Кшишковяк, прудкі австралійці, Стівенс і Ловренс, та багато інших. Затопек не бере участі ні в цьому змаганні, ні в наступному — на п'ять тисяч метрів. Він вирішив поберегти сили для марафонського бігу. Еміль сидить на трибуні, перекидається жартами з сусідами, відповідає на питання журналістів.

— Як ви гадаєте, — питають у нього, — хто перемаже?

— Володимир Куць — відповідає Затопек і, подумавши, додає: — Правда, йому доведеться мати справу з дуже сильними суперниками. Якщо Гордону Пірі вдасться до останнього круга втриматись на п'ятах Куця, то цілком можливо, що цього разу перемаже Пірі.

Затопек мав підстави так казати.

Скромний продавець однієї з лондонських фірм продажу фарб Гордон Пірі — один із

кращих бігунів світу. Незадовго до Олімпійських ігор він випередив Куця в бігові на п'ять тисяч метрів і кінчав з новим світовим рекордом. А все завдяки своїй хитрій тактиці! До самого останнього кола він біг за Куцем по п'ятах, а на останніх метрах вирвався вперед і закінчив першим. У британців ця хитра тактика називається «виграш з-за спини».

Це не дуже засмутило Куця. В поразках він умів знаходити для себе користь. Так було й 1953 року в Бухаресті, коли він програв Затопеку, так було і наступного року на лондонському стадіоні «Вайт-Сіті», коли він програв всього лише кілька сантиметрів британцеві Чатавену. Та хіба зразу ж після того в Празі Володимир Куць не здобув перемогу над Затопеком? І хіба незабаром після того не відібрав у нього рекорд у бігові на десять тисяч метрів?

Багато хто із знавців казав, що перемога дістанеться Пірі, бо він уже місяць, як тренується в Мельбурні, добре акліматизувався і тепер у непоганій формі.

Пролунав постріл — і змагання почалися. Біг зразу ж повів Куць. Невже, як і раніше, цей спортсмен з України з самовідданою мужністю кинеться вперед, незважаючи на своїх суперників, ніби їх і зовсім не існує? А Пірі? Пірі пристроїться до нього. Він бігтиме за ним по п'ятах майже до самого кінця — так бо куди легше, а тоді, за звичкою, вирветься вперед і закінчить першим.

Бігуни розтяглися вервичкою. Попереду, як і досі, біжить Куць, за ним — вірний своїй тактиці — Пірі. Куць бачить його довгу тінь, що пливе по траві зовсім поруч. Тоді Куць сповільнює біг, ніби пропонуючи суперникові вийти вперед, але той відмовляється. Йому просто не вигідно бігти першим, вести за собою суперника, прокладати йому дорогу через пругку товщу повітря. Тоді Куць робить перший ривок. Він вирішив застосувати тактику так званого «рваного бігу». Різка прискорення, тоді новий ривок, і так доти, поки суперник не виб'ється із сил.

Пірі відстав. Та незабаром Куць знову чує за спиною його важке дихання й кроки. Він бачить довгу тінь на траві. Куць сповільнює біг. Збавив темп і Пірі. І знову ривок. І знову Куць майже зупиняється. Цього разу Пірі не лишається нічого іншого, як вийти вперед. Українському спортсменові тільки того й треба. Йому хочеться зазірнути Пірі в обличчя і, прислухаючись до його дихання, визначити, чи ще багато в суперника сили.

Ще кілька кругів. «Тепер пора!» — каже собі Куць і, розвинувши неймовірну швидкість, відривається від Пірі, лишаючи його далеко позаду. Він летить до фінішу, немов на крилах, летить до перемоги. «Залізний бігун», — кажуть про нього на трибунах. — «Він не знає втоми».

Для Пірі цей останній ривок був цілковитою несподіванкою. Він розгубився. А коли людина розгублюється, вона вже не думає про перемогу. Пірі біжить, похитуючися від втоми,

ноги в нього підкошуються. До мети він прийшов тільки восьмим.

Того дня газети захоплено писали про перемогу українського спортсмена Володимира Куця.

«Куць — це машина, — писав один із журналів, — його мозок настільки ж добре підготовлений, його мислення таке ж досконале, як і його тіло».

Так було завойовано першу золоту медаль Олімпіади. І завоював її український спортсмен. Добрий початок!

За кілька днів Володимир Куць стартував у бігові на п'ять тисяч метрів. Тут він здобув другу золоту медаль. Два олімпійські рекорди, дві золоті медалі за перемоги на коронних дистанціях! Володимир Куць показав себе великим наслідником Пааво Нурмі та Еміля Затопека!

*В здоровому тілі
Здоровий дух...*

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ПЕРШОСТІ

УСЦАК

Шості з черги легкоатлетичні першості УСЦАК відбулися 29 і 30 серпня 1964 р. під патронатом УККА і КУК на спортивній площі "Діброва" біля Дітройту. Досконала організація імпрези, враз з дбайливо підготованою біжнею і іншими спорудами, високий рівень змагань під оглядом технічних досягнень в багатьох конкуренціях, а зокрема з групи дівчат до 15-ти літ причинилися до поправлення 12-ти рекордів, нотованих нашою Централєю. З другого боку, помітною була відсутність сильних з'єднань сумівської молоді, у висліді чого замість двох соток — ми нарахували лише 85 змагунок і змагунів. Віримо однак, що вже в найближчому майбутньому вся українська молодь з усіх українських середовищ і груп спільно у чесному і товариському змагу виявить наглядно свої особисті спортивно-тіловиховні досягнення, як теж досягнення своїх середовищ, в яких зростала.

Дефілядою змагунів, піднесенням прапорів, відігранням американського і українського гімнів та присягою змагунів відкрито офіційно 6-ті легкоатлетичні першості УСЦАК. Промовами представника Пластової Станиці в Дітройті і голови УСЦАК, а зокрема зворушливим благословенням молоді о. деканом Чавсом завершено офіційне відкриття щорічних першостей.

ТЕХНІЧНІ ОСЯГІ

Змагуни powyще 18 літ

Трофей Кредитівки "Самопоміч" в Чикаго перейшов на власність змагунів "Львова", Клівленд, які здобували його тричі під ряд.

Найбільше точок в категорії змагунів здобув Лялька Б., Пласт, Рочестер, досягаючи три перші місця і 52 точок перед Куриласом П., "Львів", Клівленд, що здобув 2 перші місця і 51 точок.

Юнаки 16—18 літ

Найвизначнішим змагуном в класі юнаків до 18 літ був Б. Сушко, "Львів", Клівленд, який здобув 2 перші місця і 46 точок перед В. Федунчаком, "Украї-

Група змагунів Пластової Станиці в Торонті.

на", Торонто, який здобув теж 2 перші місця і 44 точок.

Трофей Говиківичів здобули юнаки "Львова", Клівленд (137 точок) перед "Україною", Торонто, — 74 точок.

Юнаки до 15 літ

Трофей УСЦАК для групового переможця категорії юнаків до 15-ти літ здобули юнаки Пласту з Дітройту, досягнувши 150 точок. Найбільше точок здобув Строїч М., Пласт, Дітройт — 41.

Жінки powyще 18 літ

Трофей Кредитівки "Самопоміч", Клівленд, перейшов до рук змагунів Пласту Торонто, які здобули в цій категорії 103 точки перед "Львовом", Клівленд — 44 точки.

Найбільше точок придбала Спольська Христя, Пласт, Торонто (40 точок і 2 перші місця) перед Лушпинською Х., Пласт, Чикаго (37 точок і три перші місця).

Член торонтської "України" Ол. Василенко, першун у бігу на 100 метрів (11,9) і 400 метрів (51,6) добігає до мети.

Юначки до 18 літ

Трофей для переможця у групі юначок до 18 літ перейшов вже вдруге в руки змагунів Пласту Торонто, які здобули 124 точки, перед "Львовом", Клівленд, — 42 т.

Найбільше точок придбала Сиротинська Л., Пласт, Торонто (44 точки і 2 перші місця) перед Еліашевською Х., Пласт, Торонто — 43 точки і 2 перші місця.

Юначки до 15 літ

Слід підкреслити, що всі висліді, за винятком ядра являються новими еміграційними рекордами наймолодшої групи дівчат. Славно пластунки з Торонта.

Трофей УСЦАК в цій групі перейшов в руки Пласту Торонто вже вдруге з черги. Найбільше точок при-

дбала "Бобо" Еліяшевська (46 точок і 1 перше місце) перед Микулою Х. — 3 перші місця і 40 точок.

Господарем змагань була Пластова Станиця в Дітройті. Змаганнями проводив Володимир Дигдала. Головний суддя Євген Обухівський. Суддювали: інж. Кунинський, С. Романець, В. Бачинський, Ол. Бабиченко, Ол. Желтвай, інж. Лаврин, О. Ройко, Б. Гіль, О. Бобак, В. Баран, В. Штомолоха, Л. Шехович, стартер С. Маланчук. Секретар змагань інж. Ю. Бліхар.

У штафеті (4 x 60 метрів) молодших юначок (до 15 років) взяли участь 3 групи гінців. Перше місце здобула група торонтських юначок (35,1). Зправа до ліва: пл. уч. Хр. Малецька, пл. уч. Л. Еліяшевська (заслонена), пл. уч. Геня Коцур, усі три з Торонта, і юначка з Дітройту (прізвище, на жаль, нам невідоме).

Представник УС ЦАК передає пл. розв. М. Тарнавський, провідниці молодшої групи (до 15 років) торонтських юначок трофей, який вони вже вдруге одержали за здобуття першого місця в легкоатлетиці.

Загальне кінцеве точкування за досягнення усіх груп:

Назва і місце	точок
Пласт, Торонто	430
"Львів", Клівленд	410
Пласт, Дітройт	195
Пласт, Рочестер	84
"Україна", Торонто	74
Чорноморці, Н. Й.	72
Пласт, Чикаго	61
"Черник", Дітройт	41 (За "Свободою")

ПЛАСТУНИ І ПЛАСТУНКИ КАНАДИ У ВАШІНГТОНІ

У святковому відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові 27 червня ц. р. у Вашингтоні взяли теж організовану участь 249 пластунів і пластунок, головно юнацтво, із станиць східної Канади (Монреал, Гамільтон, Ст. Кетеринс і Торонто). У неділю 28 червня вранці в часі, призначеному на відвідини членів наших молодечих організацій гробу президента Дж. Кеннеді, прибули на цвинтар Арлінгтон теж і пластуни

та пластунки з Канади. Їхній похід до могили очолювали, як і попереднього дня під час походу вулицями Вашингтону до пам'ятника Т. Шевченка, прапороносці з національними українським і канадським прапорами. — Уставившись біля могили наші пластуни і пластунки разом із своїми капелянами та численними принагідними відвідувачами відмовили "Отче наш" за спокій душі бл. п. президента Дж. Кеннеді.

Чи Ви вже заплатили:

- передплату за 1964 рік — 4.00 дол.,
 - пожертву на пресфонд "Юнака"?
- Якщо ні, то зробіть це ще сьогодні!

Увага! Увага!

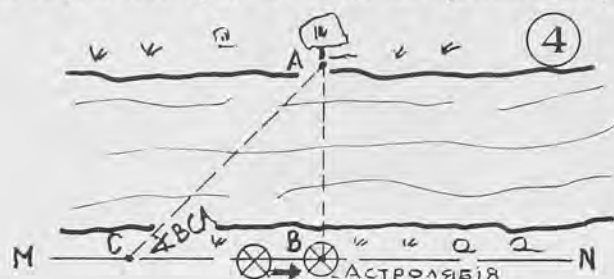
«Юнака» треба не лише передплачувати, але й докладно читати, до нього дописувати, приєднувати йому передплатників і збирати пожертви на його пресфонд.

ЦІКАВА ГЕОМЕТРІЯ ПЛАСТУНА

(Продовження)

МІРЯННЯ ВІДДАЛІ ДО НЕДОСТУПНОЇ ТОЧКИ

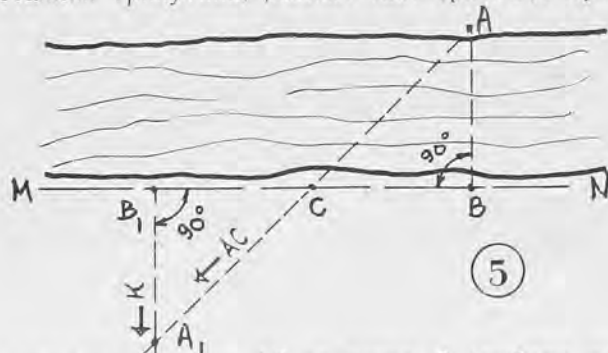
Уявімо, що хочемо міряти ширину річки, не перепливаючи через неї. Припустимо, що ми на березі MN (рис. 4) і що на протилежному

нам березі в точці А росте дерево. Ставимо на нашому березі астролябію, про яку писали ми у попередньому числі «Юнака». Одну стрілку її ставимо в напрямі берега MN, а другу під прямим кутом до неї і посуваємо астролябію вздовж берега доти, поки на продовженні другої стрілки не побачимо дерева А. Зазначаємо це положення астролябії буквою В. Тоді ставимо астролябію в якійсь точці С на березі і міряємо кут зору ВСА. Зміряємо ще віддаль ВС. Тоді в трикутнику АВС знатимемо сторону і два прилеглі до неї кути (кут АВС прямий).

По цих даних будуємо на рівному місці трикутник $A_1 B_1 C$ пристайний до трикутника АВС (кут $A_1 B_1 C = 90^\circ$, $B_1 C = BC$, $A_1 C = AC$). Зміряємо в ньому $A_1 B_1$ і знатимемо АВ.

Коли на березі нема ніяких перешкод, то замість того, щоб десь окремо будувати пристайний трикутник, робимо так: (рис. 5). Про-

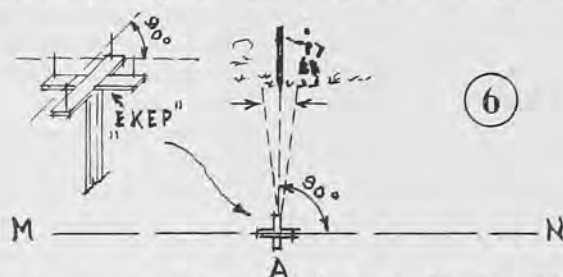
довжуємо сторону АС за точку С (робимо це, вбиваючи в цій напрямі кілки), відміряємо на березі $CB_1 = CB$, з точки В при допомозі астролябії, вбиваючи кілки, проводимо $B_1 K \perp B_1 C$. Назвемо A_1 точку пересічі прямих АС і $B_1 K$. Змірявши $B_1 A_1$, знатимемо АВ, бо трикутник АВС пристайний до трикутника $A_1 B_1 C$ по стороні і двох прилеглих кутах і тому $A_1 B_1 = AB$.

Замість того, щоб будувати на землі трикутник пристайний до трикутника АВС, можемо на папері побудувати подібний до нього трикутник, як це було вказано в попередній за-

дачі.

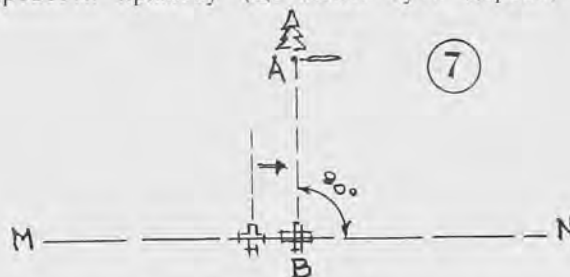
І так, як і в попередній задачі, можна знайти потрібну віддаль при допомозі тригонометричних обчислень, не будуючи трикутника ні пристайного, ні подібного до даного.

В останній задачі потрібно нам було будувати прямий кут. Замість того, щоб вживати до цього астролябію, можна скористатись простішим приладом, а саме т. зв. «екером». Екер — це дві тоненькі планочки чи лінійки, збиті під прямим кутом і прибиті до патики, що ставиться доземі. Площа перехрестя має бути прямою до патики. Щоб краще візувати (бачити), на кінцях планочок можна вбити вістря (шпильки). Коли хочемо провести прямову до даної прямої MN на землі

через дану на ній точку А (рис. 6), то ставимо «екер» так, щоб одна планочка перехрестя була направлена вздовж тієї прямої. Тоді один хтось дивиться в напрямі другої планочки, а другий вбиває в тім напрямі кілки. Перший каже, куди посунути палик — вправо чи вліво.

Якщо хочемо провести прямову до даної прямої з точки, що не лежить на даній прямій, то робимо так: направляємо одну планочку перехрестя вздовж даної прямої і посуваємо екер в цій напрямі доти, поки в напрямі другої планочки не побачимо пункту А, з якого хочемо провести прямову (це може бути дерево, кі-

лок, чи що інше) (рис. 7). А — дерево, пункт, з якого хочемо провести прямову на MN, В — основа прямої з А на MN.

Екер вигідно мати, бо прямі кути досить часто доводиться відтворювати. Наприклад, нам може бути потрібним відміряти прямокутну грядку або прямокутну площу для гри чи змагань.

Друзі і Подруги!

«ЮНАК» — ЦЕ ВАШ ЖУРНАЛ!

- Причиніться і Ви до його розвитку.
- Хай кожний і кожна з Вас **приєднає** для «Юнака» принаймні одного передплатника.
- Разом з передплатою на 1964 р. (4.00 дол.) вишліть свою **пожертву** на пресфонд «Юнака»

СПОМИН

Теплий осінній вітерець повівав пожовклим листям, і сумерк сідав над ярами, коли пластуни рівними лавами сходили на ватру. За кілька хвилин опустіле місце ожило, загомоніло молодечим сміхом та дружньою розмовою. За кілька хвилин залунав наказ "До запалення ватри — виступи". З-поміж групи пластунів виступили дві юні постаті. Стрункі постаті юнаків нахилились над ватрою. Запанувала святочна тиша. Блиснула іскра вогню. Перед юнацькими очима затріскотіла ватра і сипнула в небо назустріч зорям тисячі ясних іскор.

Юнацтво сиділо, захоплене чаром ночі... Місяць-князь зійшов і срібним шовком обгорнув всю долину. Немов самоцвітами заблищала трава... Сяйво ватри залило всю долину і охопило молодь своїм теплом. За хвилину понісся гомін пісні долинами, верхами. За піснею пісня, за казкою — казка. Сиділи заслухані у славне минуле, а в душах родилися гарячі мрії про волю, що прийде колись. В юнацьких очах горіло завзяття, і в юних серцях родилася сила.

Ще лиш один мент, і світло ватри погасне. Кінчила теж свій лет заворожена ніч. Ще лиш догорало згарище ватри і поволі замирало. Пластуни з повагою встали і на прощання відспівали молитву. Залунало притишеним співом "Ніч вже йде", і, здавалось, що між зорями ясно-ясно світила одна. І відчуло юнацтво, що хоч воно на чужині, то з ним всюди Цар Небесний, немов та провідна зоря серед тривоги ночі. Хоч далеко від батьківщини, туди мріями линули, думками, а з ними — був їх Бог.

пл. уч. Ліда Тарнавська
Дітройт, США

ОДНОДНІВКА КАДРИ

З табору "Залізна Вісімка" ми одержали одноднівку, яку там видали на "День пластунки" на Вовчій Тропі (Іст Четем, США). "Залізна Вісімка" — це табір кадри виховниць на другий ступінь юнацьких виховниць. Табір переводили члени куреня УСП-ок "Перші Стежі". Учасниці були з Чикаго, Ньюарку і Джерзі Сіті.

Одноднівка називається "А хто там іде", має 16 сторінок друку (циклостиль) та приємні, чепурні ілюстрації. До змісту входять: гутірка про українських жінок впродовж нашої історії, згадка про Стежівські кадри та творчість таборовичок і сторінка для новачка. Там є також статті й коломийки учасниць юнацького табору "Шляхами віків".

УСМІХНИСЯ!

ІЗ ТАБОРОВИХ ДОТЕПІВ "ЗАЛІЗНОЇ ВІСІМКИ":

Модерний виряд до табору

✧ шатро — парасоль для пляжу ✧ наплечник, дощовик, мішок до спання — коцик для пляжу ✧ довгі штани, светер — "леотарди" ✧ приладдя до волосся (шампунь, щітка, гребінь) — перука в коробці ✧ харч — протеїнові пілюли ✧ светер — старший пластун ✧ на стійку — головка часнику ✧ блюзка — з паперу ✧ записник — зужиті "блюзки" ✧ підручник "Життя в Пласті" — записаний на ленті.

ДОБРИЙ ТОН?

— Що робити, коли тебе з кимось запізнали, але ви не маєте ніякої теми до дискусії?

— Іти геть...

ЦІКАВЕ З ПРИРОДИ

М. Ш.

НЕЗВИЧАЙНІ ПОВІТРОПЛАВЦІ

Мабуть, багатьом із вас, друзі, випадало бачити, як літає павук. Адже явище це досить поширене.

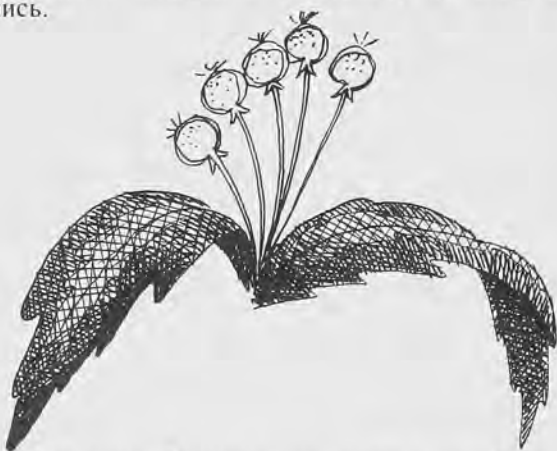

Восени, коли настають теплі, ясні дні бабиного літа, в повітрі пливе павутиння. Його можна зустріти і в полі, і на луках, і в лісі, ба навіть у місті. Воно повільно мандрує кудись, чіпляється за дерева, куші, сідає на землю, потім знову здіймається в небо.

Що ж це за срібні нитки і куди спрямовано їхній політ?

У давні часи гадали, що осінню павутину «випаровують» рослини. Але не треба бути натуралістом, аби переконатися, що це неправильно.

Павутинка в даному випадку править за своєрідний «літаючий килим» для крихітних павучків, яких учені називають мандрівними бокоходами. В кінці літа молоді павучки вилазять на куші, тини тощо, підносять догори черевця і починають із спеціальних залоз виділяти павутину. Коли петля з павутини досягне одногодвох метрів завдовжки, бокохід відриває прикріплений кінець від себе, стуляє ніжки й разом з павутиною вирушає в мандри. Це теж не що інше, як боротьба за життя. Якби павучки не дбали про розселення, то незабаром для них не вистачило б поживи в місцевості, де вони вивелись.

Так само борються за життя, за місце на землі й деякі рослини. Серед нашої флори всі знають кульбабу, чортополох, осокір, вербу тощо, насіння яких теж переносить вітер.

Польоти павучків почалися на багато тисячоліть раніше за мандри по повітрю людини. Інколи бокоходи здійснюють дуже високо й долають великі відстані. Чарльз Дарвін спостерігав павучків та їхнє павутиння за шістдесят миль від берега моря. Інші дослідники наводять ще разючіші цифри.

Щоб опуститися на землю, маленькі аеронавти збирають у клубочок свою павутину і приземляються.

З НАУКИ І ТЕХНІКИ

МЕТЕОРИТ НА КИЇВЩИНІ

Погожого осіннього дня мешканці села Дзвонково, що працювали на городах, почули якийсь дивний шум, а потім звуки, схожі на віддалені постріли. І враз, із свистом розтинаючи повітря, щось упало на картоплище. Знявся стовп куряви. До цього місця підбіг з лопатою Михайло Михайлович Горбач — завіду-

вач сільського медпункту. Курява встигла вже розвіятись, і він побачив ямку. Розкопати її було справою кількох хвилин, — і лопата черкнулась об щось тверде. Це був темнобурий камінь якоїсь неправильної форми, вагою понад кілограм. Він ще навіть не прохолов.

Метеори — здебільшого залізні або кам'яні тіла — потрапляють на землю з міжпланетного простору. Всім, звичайно, доводилось бачити «падаючі зорі», але не всі знають, що вогняні сліди на небі прокреслюють метеорити. В безповітряному просторі метеор мчить з величезною швидкістю; наблизившись до землі і зіткнувшись з атмосферою, він розжарюється і згорає. При цьому виникає спалах, який і створює враження падаючої зірки. А коли в атмосферу потрапляє великий метеорит, то від тертя об повітря він не згорає, а тільки зверху стоплюється і досягає поверхні землі. Розміри метеоритів надзвичайно різноманітні.

Внутрішня будова і склад кам'яних метеоритів нагадує наші звичайні гірські породи; деякі метеорити складаються з майже чистого заліза, іноді з вкрапленням прозоро-жовтого мінералу — олівіну.

Метеорит, знайдений біля села Дзвонково, Васильківського району на Київщині, порівняно невеликий — він важить 1 кілограм 272 грами. Темнобура, шкарубка кора його — це розтоплена поверхня. Вдалося встановити, що в нижніх шарах атмосфери метеорит летів із швидкістю до 300 метрів на секунду. Можливо, і в сусідніх районах впали відламки цього метеорита і згодом будуть знайдені.

НАШІ ПЕРЕМОЖЦІ

В перших перегонах загадок «Юнака» перемогли такі пластуни-юнаки:

ПЕРШЕ МІСЦЕ в нашому конкурсі здобув пл. розв. **Тарас Ліськевич з Чикаго**. Йому 16 років. Він є курінним 7-го куреня УПЮ -ів ім. пол. І. Чмоли в Чикаго. Пл. розв. **Т. Ліськевич** належить до Пласту від 1955-го року. Він відбув багато таборів, цього

року був на «Лісовій Школі» в Гантері, як теж брав участь у таборі «Прометей» в Віскансін, в характері члена булави. Тарас здобув досі 8 пластових проб вмілостей і розпочав здавати третю пластову пробу. Ходить до 3-ої класи середньої школи («гай скул»). У школі є членом тенісової дружини. Грає теж копаний м'яч у дружині юніорів спортивного товариства «Леви» в Чикаго.

ДРУГИМ і ТРЕТИМ МІСЦЕМ поділилися пл. уч. Роман Зазуля і пл. розв. Петро Срібняк.

Пл. уч. Роман Зазуля — належить до гуртка «Чорний Яструб» в 3-му курені УПЮ-ів ім. Симона Петлюри в Торонті. Має 14 років. Цього року перейшов з дуже добрим успіхом до 11-ої класи. Перейшов теж на третій рік курсів українознавства. Любить математику, фізику, хемію, мови і музику. Грає на декількох інструментах. Йому дуже подобається журнал «Юнак». Любить відгадувати загадки, головоно ребуси. Чекає на дальші перегони загадок.

Пл. розв. Петро Срібняк — належить до гуртка «Вовк», 7-го куреня ім. Святослава Завойовника в Вінніпезі. Йому тепер 16 років. Є активним новачком виховником. Цього року був у будівлі новачкового табору. Цікавиться музикою, радіотехнікою та іншими ділянками техніки та фізичних наук.

Всім переможцям ще раз гратулюємо!

В цьому числі подаємо 2-й тур перегонів наших загадок. В першу чергу хочемо пояснити новий тип загадки, який став тепер дуже популярним в цілому світі, а саме «СКРИВАНКУ».

Для вправи подаємо спершу скриванку «Українські ріки»: Поміж тими всіма буквами є скриті назви 20-ох українських рік, як теж назва цієї скриванки. Читати можна вправо, вліво, згори вниз, знизу вгору, навскоси і т. д. — але завжди за порядком, в одній лінії. Та сама буква може бути

вжита раз, два рази, три рази і т. д., або не вжита взагалі!

Приклад: в найнижчому ряді справа є букви ЙИРТС, які, очевидно, дають назву ріки Стрий, якщо прочитати їх ззаду до переди. Ану, чи розгадаєте назви інших 19 річок і рік, скритих в цій «скриванці»? Розгадку подаємо на іншій сторінці в цьому числі.

Загадка вгорі була лиш так, «на тренінг». А тепер — загадки насправді!

1. СКРИВАНКА «МІСТА УКРАЇНИ»

У цій скриванці заховано назви 25-ох міст і містечок в Україні, як теж назву скриванки.

М І С Т А Н А У К Р А Ї Н І
В З Д К Е И І Ц В І Н Р Е Ч
Ч Г К И І В А Г Я В О Р І В
Р І А Д Б І Т Й Н І Ж И Н В
Е Р Н Р У В Л Ё П В М Л О Х
К Й І О Я Ъ Я Е А А Н З Ю І
А И В Г Г Л Р П О Л Т А В А
М В Г О Ч Е О Д Е С А П І Д
Я И Г Б М І С Т Р И О К О
Н Р Т И Ж І Л С Н Х Р Р
Е К Ш Ч Н Ъ А Х М А Р І А О
Ц Л В О Ц О В П У Т И Ж Х Г
Ь Й К К Ч Е Р К А С И Ж Е Ж
З Ъ Л І П О К І Н А Т Я І У

За кожне розгадане місто одержите по 10 точок! Якщо не знайдете всіх міст, то не попадайте в розпуку — це дуже і дуже важко, майже ніхто цього не зуміє зробити. Присилайте ті міста, які знайдете!

2. ПОЇЗДИ І БДЖОЛА

З міста Собаківки до міста Котівки є рівно 100 миль. Зі станції в Собаківці виїжджає потяг до Котівки, а з Котівки виїжджає потяг до Собаківки. Обидва потяги виїжджають точно в цей сам час; обидва їдуть із швидкістю 50 миль на годину. Одночасно із Собаківки вилітає бджола і летить біля залізниці в напрямку до Котівки — із швидкістю 70 миль на годину! Очевидно, вона зустрічає потяг з Котівки раніше, ніж обидва потяги зустрінуться. Але, побачивши цей потяг, вона лякається і повертається назад. Скоро зустрічає бджола потяг з Котівки, знову лякається, завертає і так далі. Вкінці обидва потяги зустрічаються посередині — а бідна бджола, зловлена поміж тими потягами, із страху падає нежива...

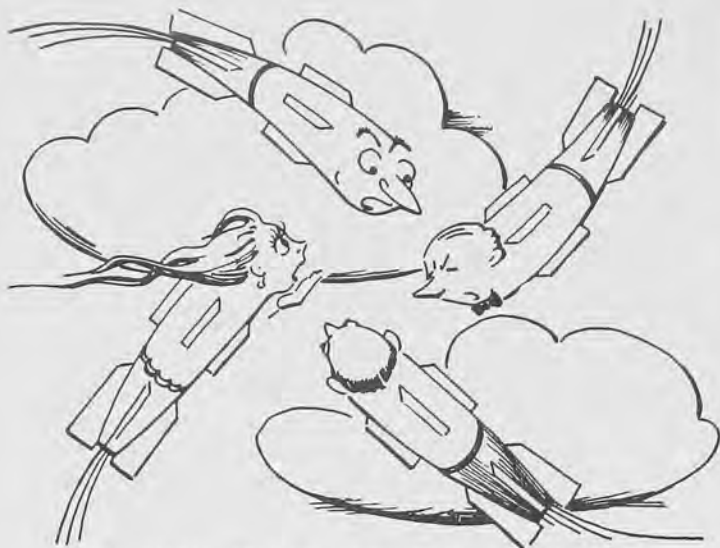
Скільки миль пролетіла бджола за цей час? (За розв'язання цієї проблеми одержите 50 точок.)

3. ЛІТАКИ

Два літунські пластуни сперечалися. Каже Юрко: Я хочу полетіти звідси до Нью-Йорку і назад. Але є вітер проти мене, тож мені ця подорож займе більше часу, ніж зайняло б мене це в безвітряну погоду.

На це сміється Ромко:

— Що ти жартуєш? Якщо вітер сповільнить тебе в дорозі до Нью-Йорку, то зате він прискорить тебе однаково в дорозі назад! Тож

тобі займе стільки само часу летіти з вітром, як без вітру!

— Ти не маєш рації. Мені забере довше часу в вітряну погоду, — обстоював на своєму Юрко.

Хто з них мав рацію? (За розв'язання цієї загадки — 75 точок.)

Всі розгадки слід надсилати на адресу редакції (дивись на 2-ій стор. обкладинки!) найдалі до 15-го грудня ц. р. Розгадки загадок з цього числа будуть поміщені в числі за січень.

РОЗГАДКА СКРИВАНКИ "РІКИ УКРАЇНИ" (з цього числа)

Нижче подаємо листу річок, захованих в скриванці, як теж рисунок, який показує, де їх можна найти.

Ріки: Дніпро, Дністер, Дунай, Дон, Десна, Прип'ять, Збруч, Сян, Кубань, Інгул, Прут, Черемош, Донець, Буг, Сула, Тетерів, Тиса, Стрий, Серет, Рось.

Увага! Увага!

Розгадки загадок з 10-ого числа (за жовтень) можна висилати до 15 грудня ц.р., а розгадки загадок з цього листопадового числа до 15 січня 1965 р.

Від адміністрації

УСІ ЖЕРТВУЙМО НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»

Від нашого останнього повідомлення ми одержали такі пожертви на пресфонд:

- 1) курені УСП-ок і УПС-ок "Перші Стежі" — 100 дол.;
- 2) курінь УСП-ів "Чорноморці" — 25 дол.;
- 3) учасниці табору юначок "Шляхами віків" на Вовчій Тропі — 10.50 дол.;
- 4) Пл. сен. Богдан Ковалюк, Монреаль — 5 дол.;
- 6) Пл. уч. Богдан Витвицький, Дітройт — 2 дол.

З цих нових пожертв наша адміністрація одержала на пресфонд "Юнака" разом 134.00 дол.

На дальшу розбудову "Юнака" не вистачає самих передплат. Нам потрібно додаткових прибутків, щоб зробити "Юнака" ще кращим і цікавішим. Тому кожний юнак і кожна юначка, кожний юнацький гурток і курінь, кожний приятель пластової юнацької молоді повинен переслати свою пожертву на пресфонд "Юнака".

Хто черговий? ПРИБУЛО 27 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Подаємо наше чергове повідомлення про нових передплатників. Канада: Торонто — 3, Сарнія — 1, Ватерлю — 1, разом — 6. США: Філадельфія — 10, Елізабет — 3, Денвер і Дітройт по 1, разом — 15. Вел. Британія: Лондон — 6. Разом прибуло 27 нових передплатників.

Згідно з нашим планом ми всі повинні були подбати про те, щоб у цьому році придбати для "Юнака" нових передплатників 1500. Зід 1 січня ц.р. досі прибуло їх 663. Щоб вповні виконати наше спільне завдання, треба до кінця ц.р. придбати ще нових передплатників 837.

До кінця року ще більше як місяць часу і зовсім можливо ще придбати для нашого журналу стільки нових передплатників. Щоб так сталося, всі ми мусимо взятися серйозно до діла. Коли є такі передплатники, що досі приєднали вже по 3, 5, 7, а навіть 20 нових передплатників для нашого "Юнака", то кожний і кожна з Вас, Друзі і Подруги, напевно може приєднати принаймні одного нового передплатника. Отже до діла!

Хто нищить "Юнака"?

В нашій видавничій праці велику шкоду спричиняють нам наші післяплатники. У першу чергу кожний післяплатник шкодить під оглядом моральним, бо провинюється проти кількох правил пластового закону (пластун є словний, сумлінний, точний...), і тим дає злий приклад іншим. Крім того післяплатник спричиняє для нашого видавництва шкоду матеріальну. Ті, що не пересилають своєчасно своєї передплати, позбавляють наше видавництво фондів, потрібних на видавання журналу. Крім того поштова оплата за пересилку журналу до післяплатника, згідно з поштовими приписами, коштує чотири рази більше, як до передплатника. Тому просимо всіх наших післяплатників негайно заплатити за леглість і стати передплатниками!

Старайся щодня зробити
пластове «добре діло»

ДОБРІ ДІЛА наших читачів

Внизу наводимо уривки листів до нашої адміністрації, якими читачі зголошують на наш заклик свої «пластові добрі діла».

▲ «Повіdomляємо адміністрацію «Юнака», що наш юнацький гурток «Вовк» у Вінніпезі зобов'язується виконати «добре діло». Члени гуртка постановили заплатити передплату «Юнака» на 1965 р. якомусь юнакові, що сам не має змоги цього зробити. Сподіваємося, що Ваша адміністрація допоможе нам здійснити нашу постанову та подасте нам відповідну адресу... «За провід гуртка Вовк»: пл. уч. Євген Калужняцький, гуртковий, пл. розв. Андрій Ільницький, скарбник.

▲ «У зв'язку з Вашим закликом надсилати передплати за «Юнака» для неможливих пластунів 10-ий курінь юначок ім. Ольги Кобилянської при Пластовій Станіці в Дітройті пересилає Вам чека на 5.- дол. як річну передплату для юнака або юначки в Європі. Пл. уч. Ліда Тарнавська, Дітройт.

▲ «На сторінках Вашого журналу ми вичитали, що Ви маєте адреси зразкових, але неможливих пластунів, які самі не можуть передплатити собі «Юнака». Як гурткова гуртка юначок «Смолоскип» в Дітройті звертаюся до Вас з проханням переслати нам 10 таких адрес, по змозі з різних країн. Наш гурток хоче приготувати для таких неможливих пластунів чи пластинок різдвяні подарунки...» Пл. уч. Ліда Тарнавська, гурткова.

▲ «Гурток «Вовк» з 7-ого куреня юнаків ім. Святослава Завойовника в Вінніпезі бажає переписуватися з іншим гуртком юнаків поза Канадою і США. Члени нашого гуртка мають пересічно 15 до 16 років і вкортці всі будуть мати ступінь розвідувача. Охочих переписуватися з нами прохаємо писати на адресу гурткового писаря: Petro Sribniak, 664 Pritchard Ave., Winnipeg 4., Man., Canada.

▲ «Учасниці табору юначок «Шляхами віків», що відбувся в липні ц.р. на Вовчій Тропі біля Іст Четгем, США, пам'ятали про свій журнал «Юнак»... З дрібних пожертв ми назбирали 10.50 дол., які пересилаю на пресфонд «Юнака»...» Пл. сен. Христя Волицька, коментдантка табору.

▲ «У нашій пластовій станіці в Балтіморі, США, є такий хви́чай, що щороку на свято Юрія всі наші пластунки й пластуні приступають до св. Причастя. Після Богослужби наш Пластприят гостить усіх сніданком. Під час такого сніданку в цьому році на заклик нашого станичного приявні зложили 10.- дол. на пресфонд «Юнака», які оце пересилаю Вам...» Пл. сен. Г. Пісецька, Балтімор, США.

Крім того відмічуємо ще такі два «добрі діла»:

▲ Курені УСП-ок і УПС-ок «Перші Стежі» переслали на пресфонд «Юнака» 100.- дол., а курінь УСП-ів «Чорноморці» 25.- дол.

ХТО ЗМІНЯЄ АДРЕСУ

хай зараз повідомить про це адміністрацію «Юнака», подаючи свою давню й нову адресу.

НЕОБХІДНА КНИГА
В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ще в друку

вже появилися!

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ

I, II, III — перша, загальна частина — ЕУ/1, — цілість у трьох томах, наклад на повному вичерпанні, ще тільки антикваричні примірники в ціні 60.00 дол.

1, 2, 3, 4, 5, 6 — друга словникова частина — ЕУ/2, ціна в передплаті до появи четвертого тому: 50.00 дол., (полотно), 60.00 дол., (півшкіра), після появи четвертого тому передплата буде підвищена!

Докладніші інформації дають і замовлення та гроші приймають місцеві і крайові представники ЕУ, як теж адміністрація «ЮНАКА», кооператива «Плай» в Торонті або Наукове Товариство ім. Шевченка (НТШ), Сарселі, Франція:

SOCIETE SCIENTIFIQUE SEVCENKO

27, rue des Bauves, Sarcelles (S. et O.) France

ОДИНОКА ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ В КАНАДІ

ПЛАЙ

продає

● книжки — шкільні підручники — молитовники — часописи — журнали — образи; ● різьбу — рами до образів — кераміку — вишивки — полотно й нитки до вишивання; ● дитячі іграшки — спортове приладдя — таборовий виряд; ● солодоші — содові води; ● пластові однострої, відзнаки і т. п.

● Кооператива «ПЛАЙ» приділює щорічно зі свого зарібку більшу пожертву на пластові цілі.

PLAY - COOP. LTD.

768 Queen St. W., Toronto 3, Ontario

ДРУКАРНЯ-ПЕРЕПЛЕТНЯ КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує
всякі
друкарські
і переплетничі
роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того

РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ

випікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтаріо пекарня

2-20 Fraser Ave.

Toronto, Ont.

Phone: LE 6-1196

ЩАДІТЬ ПО 5.00 ДОЛ. МІСЯЧНО

а одержите після 5 років **343.15**

- Нормально банки платять за ощадності 3 відсотки. За Ваші ощадності **НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ** в нашій кредитівці одержите: **5½ %**
- Один приклад: хто з Вас щадитиме в нашій кредитівці на юнацькому конті **ЩОМІСЯЦЯ ПО \$5.00** на 5½%, той після 5 років одержить: **343.15**

СКЛАДАЙТЕ СВОІ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО

140 Bathurst St.

Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery

якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ

випікає

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ

і всякі інші печива

735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ПЛАСТУНИ І ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Співка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

- Щоб мати пізніше потрібні гроші, треба вже сьогодні почати шадити і то в своїй українській установі. ● Ощадність — це прикмета кожного доброго пластуна чи доброї пластунки!

Пластуни й Пластунки Вінніпегу!

Складайте хочби найдрібніші ощадності
в українській кредитівці

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

667 Flora Ave. — Winnipeg 4, Man

(дім Читальні "Просвіти", побіч Пластового Дому)

Пам'ятайте, що ощадність це четверта точка
пластового закону й гарна прикмета кожного
доброго пластуна й пластунки.

Хочете мати сотні доларів на свої студії?

— починайте шадити від... одного долара.

Пластун Ти, юнак?

ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,

Той далар, той цент

Тобі допоможе колись

Здобути знання, прожиток, ім'я!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2331 West Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й докладно читати, до нього дописувати, приєднувати йому передплатників і збирати пожертви на його пресфонд.